

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתְךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

”בדור שלנו צריכים לדחות לגמרי את ה'שמאל דוחה' –
לקרב את כולם בלימוד התורה, שהמאור שבה יחזירם למוטב.
זהו גם הכח לתקן בדורנו את עשו הרשע על כל גלגוליו בדרך לגאולה”

[מתוך השיעור 'אתהפכא לתרבות עשו']

פרשת פינחס תש"פ

אי אפשר להגיע לבית הכנסת? הרשם לקבלת נפלאות בדוא"ל: itiel@pnimi.org.il

הגליון מוקדש לזכות הרכה הנולדת חנה פרומעט תחי' לויט - י"ד תמוז תש"פ. שתגדל להיות חסידה יר"ש ולמדנית

פינחס ה'תש"פ

- 04** **אתהפכא לתרבות עשו**
התוועדות ג' תמוז - ח"ב
התבוננות מחודשת לגבי אופן
ההשפעה שלנו על העולם הנוצרי היום
- 18** **הרמב"ם היומי - הקדמת הרמב"ם**
לסיום והתחלת לימוד הרמב"ם היומי
פירושים וביאורים על סדר ההלכות
במשנה תורה לרמב"ם
- 22** **להמתיק את הקנאה**
אור החיים לפרשת פינחס
על קנאות שרוח המקום ורוח הבריות
נחות ממנה
- 23** **המעבר לדור נשי**
שפת אמת לפרשת פינחס
ההבדל בין דור המדבר הגברי
לדור נוחלי הארץ הנשי
- 24** **הניגון החסידי**
ניגון מספר 451
ניגון איטי ועמוק מי"ז אייר תש"פ
- 25** **מעין גנים לפרשת פינחס**
אות זכרון ונס
אות הזכרון והנס שבקרח ועדתו
והלימוד מכך לעבודתנו
- 28** **פרקי אבות**
שמעיה ואבטליון
על מעלות גרי הצדק,
בעלי תשובה וצדיקים
- 29** **ארבע מהפכות**
במבט כולל
סקירה וחזרה על ארבע מהפכות
בלימוד תורה במבט פנימי
- 33** **הסיפור החסידי**
רבי שלמה מקרלין
על עבודתו של בעל ההילולא
של כ"ב תמוז
- 35** **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
התמדה בלימוד
ומעלות ומורדות בשליחות
- 36** **רמז בפרשה**
"רבות בנות עשו חיל"
התבוננות בפרשת בנות צלפחד
- 37** **פאזור טיפסיק**
"אך בגורל יחלק"
רזי יסביר לנו למה צריך
לחלק את הארץ שלש פעמים

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראי נפלאות היקרים, לפניכם גליון נפלאות לפרשת פינחס מלא בכל טוב לכל המשפחה.

השבוע בגליון: סביב ענייני המהפכה הרביעית – לימוד תורה לאומות העולם – בה עוסק הרב רבות בשנים האחרונות, צפה ועולה לא פעם סוגיית היחס המורכב לעולם הגויי בכלל ולעולם הנוצרי בפרט. המפגש עם אומות העולם מעורר קושיות תרבותיות הדורשות בירור ומענה. בשיעור המרכזי בגליון, חלקה השני של התוועדות ג' תמוז דהאי שתא – אתהפכא לתרבות עשו – מציג הרב התבוננות חדשנית הנוגעת לאופן ההשפעה שלנו על העולם הנוצרי כיום וקיום הייעוד "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה". בשיעור מסביר הרב את תכלית המהפכה הרביעית – קירוב ואתהפכא לכל הגוים ולא רק לראויים לגיור, ומאריך בתיקון התאריך הלועזי שנמנה באמת ללידת רבי עקיבא – התנא בן הגרים, המגלה את הקדמת התרופה למכה, ומאיר את ייעודו של עשיו ש"ציד בפיו" בדברי תורה. בפרק החותם את השיעור מאריך הרב בביאור מאמר חז"ל הנדרש על אותו האיש "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת" ומציגו בג' אופנים כנגד שלשת שלבי העבודה הידועים ממורנו הבעל שם טוב – הכנעה, הבדלה, המתקה – ומסיים בדרך הנכונה ליישום מאמר חז"ל זה בימינו ובפרט בעבודת המהפכה הרביעית. ואל תפספסו את הביאורים בהקדמת הרמב"ם לרגל התחלת מחזור חדש בפרק [או שלשה פרקים] היומי!

שבת שלום ומבורך, המערכת

הפצה בימי קורונה – זה בידיים שלך!

בגל הראשון של הנגיף, כשנסגרו בית הכנסת, הפצת העלון המודפס ירדה באופן דרסטי.

ברוך ה' – חזרנו להפצה באופן של "מוסיף והולך".

עם ההגבלות החדשות של 'הגל השני', צריך להערך להמשך ההפצה.

איך? זה בידיים של כל אחד ואחת מאתנו:

במניני מרפסות וחצרות, במכולת (אפשר להציע לבעל הבית לצרף לכל משלוח),

בעבודה, בתיבות הדואר של השכנים, ועוד ועוד.

הרב אמר שעיקר העבודה בימים אלו הוא הגברת ההפצה –

עם קצת מאמץ וקצת יצירתיות זה אפשרי!

כבר מפיץ? אנא עדכן על הכמויות. עוד לא זכית? זה הזמן להצטרף – צריכים גם אותך.

itiel@pnimi.org.il | 052-4295164

הגליון מוקדש

לזכות הרכה הנולדת אורי שושנה תחי' ניצן - ל' סיון תש"פ. שתגדל להיות חסידה יר"ש ולמדינת

ולע"נ שושנה שמעה בת חממה - א' תמוז תש"פ

אתהפכא לתרבות עשו

קיצור מהלך השיעור

חלקה השני של התוועדות ג' תמוז התייחס לעבודה של בירור-קירוב עשו, כשעל יסוד דברי הרבי מליובאוויטש ש"נסתיימה עבודת הבירורים" וש"עשו כבר מוכן" לתיקון ולחיבור עם יעקב עולה **התבוננות מחודשת לגבי אופן ההשפעה שלנו על העולם הנוצרי היום**. **פרק א** עוסק במעבר לעבודת ה"אתהפכא" ובתכלית 'המהפכה הרביעית' – לא רק איסוף הניצוצות הגרים, אלא קירוב-היפוך של כל הגוים. **פרק ב** עושה 'תיקון' לתאריכים הלועזיים, שהם בעצם ספירה מלידת רבי עקיבא. **פרק ג** מפרש את מאמר חז"ל "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת", תוך התייחסות לדחית אותו האיש בשתי ידיים ו**עבודת "ימין מקרבת" הנדרשת היום**.

לכן מתאים שנתבונן כעת במאמר חז"ל "הקב"ה מקדים רפואה למכה". יש הרבה דוגמאות להקדמת הרפואה למכה, וכעת נאמר משהו חדש שאיני זוכר אם פעם אמרנו. דברנו על הענין בו נעסוק כעת, אבל לא כפירוש ל"מקדים רפואה למכה". בשביל להבין לאיפה אנחנו חותרים, צריך להקדים נקודה חשובה:

"נסתיימה עבודת הבירורים" – המעבר לעבודת תחית המתים

הרבי אמר ש"נסתיימה עבודת הבירורים"¹. זהו אחד החידושים הכי גדולים של הרבי.

א. אתהפכא – עבודת תחית המתים

"הקב"ה מקדים רפואה למכה"

חז"ל אומרים במסכת מגלה ש"הקב"ה מקדים רפואה למכה"². בגימטריא "הקדוש ברוך הוא מקדים רפואה למכה" שוה בדיוק ג' תמוז **תש"פ** (1236) – היום ("אם בקלו תשמעו"³). אפשר לומר שהיום הזה כבר היה ועבר, אנחנו כבר אחרי השקיעה, אבל הוא גופא "חי לעד וקים לנצח"⁴ (בגימטריא ג תמוז, כידוע אצלנו),

נרשם ע"י איטיאל גלעד. לא מוגה. ג' תמוז תש"פ – כפ"ח.

א יג.ב.

ב תהלים צה. ד. וראה סנהדרין צח, א.

ג ברכת "ברוך שאמר".

ד ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט של הרבי הרי"צ.

העבודה של

תחית המתים
היא להחיות
את "ועמך כלם
צדיקים", שאתה
ואני וכל אחד
מאתנו נהיה כמו
שה' יודע אותנו.
לא כמו שהעולם
יודע אותנו ולא
כמו שאנחנו
יודעים את
עצמנו – אלא כמו
שה' יודע אותנו,
שה'אני' האמתי
יקום ויתגלה

של תחית המתים. מהי תחית המתים? בחלק הראשון של ההתוועדות הסברנו שיש התקשרות לצדיק כפי שאנחנו מכירים אותו – היחס לעבד של הצדיק (כאשר מדובר בצדיק שהסתלק); התקשרות לצדיק כפי שהוא מכיר את עצמו – שעבור מי שזוכה לה הצדיק חי גם בהווה; והתקשרות לצדיק כפי שה' יודע אותו – התקשרות לעתיד של הצדיק, כפי שהוא עתיד להתגלות בתחית המתים. העבודה של תחית המתים היא להחיות את "ועמך כלם צדיקים", שאתה ואני וכל אחד מאתנו נהיה כמו שה' יודע אותנו. לא כמו שהעולם יודע אותנו ולא כמו שאנחנו יודעים את עצמנו – אלא כמו שה' יודע אותנו, שה'אני' האמתי יקום ויתגלה. האתהפכא הזו באה מהכתה, למעלה מהחב"ד (כפי שהסברנו שם, הו"ק והמלכות הם הידיעה הגלויה, כפי שהעולם יודע, והחב"ד הם ידיעת עצמו, אבל הכתר הוא הידיעה של ה').

להפוך זדונות לזכויות

הרבי מביא בשיחה^א את מאמר חז"ל^ב ששאלו את התורה "חוטא מה עונשו" והתורה ענתה "יביא אשם ויתכפר לו". אחר כך, לא הסתפקו בתורה, ושאלו את הקב"ה אותה שאלה, "חוטא מה עונשו", והקב"ה ענה "יעשה תשובה ויתכפר לו". הרבי מביא את השאלה הידועה, שגם בהבאת קרבן צריך לעשות תשובה – אם אתה עושה תשובה, והקב"ה אומר שדי בתשובה, למה צריך גם את הקרבן, את האשם?

השאלה היא – אם "נסתיימה עבודת הבירורים", מה עכשיו?! יש לנו רשימה ארוכה של פירושים בעניין^ג, וכעת נתבונן בעוד פירוש – שנסתיימה עבודת הבירורים וכעת עוברים לעבודת תחית המתים!

יש שיחה של הרבי על נחש הנחשת, בה הוא מסביר כי ב"והביט אל נחש הנחשת וחי"^ד יש תחית המתים, שהרי מי שנשך היה מת אלמלא נחש הנחשת. לכן הסיפור מתאים לפרשת חקת, הפותחת בפרה אדומה – גם הטהרה מטומאת מת היא סוג של תחית המתים. הרבי כותב^ה בשיחה שהעבודה של "אתהפכא" – שמתבטאת בכך שהנחש הנושך והממית

הופך בעצמו למקור של חיים ורפואה – היא על דרך תחית המתים, שאינה שייכת לעבודת הבירורים אלא משהו אחר לגמרי.

התכל"ס של ההתבוננות היום היא להסביר מהי תחית המתים ועבודת ה"אתהפכא". הרבי מביא בשיחה ממאמר של הרבי הקודם^ו שתחית המתים אינה המשכה ממקור החיים – שהרי המות, היפך החיים, 'התגבר' על המשכה הזו – אלא מגיעה מ"דחמים רבים דעצמות אור אין סוף שלמעלה מבחי' מקור החיים", ש"שם מות וחיים שוים, ומשום זה יכול גם המת לחיות". זהו כלל גדול, שבשביל להפוך משהו צריך להגיע למקום ששני הקצוות שוים. יוצא שעכשיו העבודה היא רק הבחינה

ה ראה הטבע היהודי מאמר "תיקון הדעת" פ"ב.

ו לקו"ש ח"ג פרשת חקת שיחה ב (חלקה הראשון של השיחה נלמד בארכיון בסיום התוועדות - נדפס ב"נפלאות" שבוע שעבר).

ז במדבר כא, ט.

ח סעיף ד.

ט ד"ה "חיינו מיומיים" תש"א פ"א.

י ישעיה ס, כא.

יא סעיף ו.

יב פסיקתא דרב כהנא כד, ז.

עשו מוכן לגאולה

אחרי ההקדמה הזו, נוסיף עוד ענין: הרבי אמר^{טו} שבדור שלנו אנו כבר מוכנים לגמרי לביאת משיח, ואפילו עשו הרשע – "ואת עשו שנאתי"^{טז} עד עכשיו, אפילו אותו אחד שנוא – גם מוכן לבוא, להתקרב ולהצטרף, וכל הבעיה אצלנו, שנדע איך לקרב אותו. עד עכשיו היחס לעשו היה רק "שמאל דוחה"^{יז}, אבל אם הרבי אומר שהוא כבר מוכן לגאולה צריך לשלוח לו מלאכים ולקרב אותו, "ימין מקרבת", כמו שיעקב אבינו שלח מלאכים לעשו. יעקב חשב שאולי אז הוא כבר מוכן, אבל עוד לא היה מוכן^{יח} – אבל כעת הוא מוכן.

הווארט – שדברנו עליו הרבה פעמים, אבל כעת נקשר דווקא לגימטריא של "הקדוש ברוך הוא מקדים רפואה למכה" בגימטריא ג' תמוז תש"פ – הוא שקירוב עשו היינו קירוב התרבות שהוא פיתח במשך אלפי שנים. צריך להוציא ניצוצות מתרבות עשו, ועוד יותר, לעשות אתהפכה.

שוב, הרבי אומר שעשו כבר מוכן. גם עד כה הוא היה מוכן בשביל להוציא ממנו ניצוצות, ובלשון חז"ל – "לא גלו ישראל אלא שיתוספו עליהם גרים"^{יט}. אנחנו מדברים הרבה על המהפכה הרביעית^כ, אז כדי לא מדי לזעזע את האנשים אומרים שצריך לחפש את אותם גרים בפוטנציאל שמפוזרים בכל העולם. פעם גיירו רק את מי שבא מעצמו, ואליו התייחסו ב"שמאל דוחה וימין מקרבת"^{כא}, בזהירות – מגששים, כל היחס הוא יחס חשדני, יחס של גישוש. כעת אומרים – לא להסתפק בכך, תשפוך תורה, אבל תכוון רק להוציא את הגרים בפוטנציאל.

הוא עונה שיש שתי מדרגות תשובה – תשובה מיראה ותשובה מאהבה, בלשון חז"ל^{כב}. תשובה מיראה רק הופכת ודונות לשגגות, ואילו תשובה מאהבה הופכת את הזדונות לזכויות ממש. התשובה הנדרשת עם הקרבן היא רק תשובה תתאה, תשובה מיראה – כשאתה עושה תשובה מיראה העבירה כבר הפכה לשגגה, ועל שגגה הקרבן מכפר. קודם צריך לעשות תשובה, כדי שיתהפך להיות שגגה. אומר הקב"ה: יש לי עצה יותר טובה, שלא צריכים קרבן בכלל – תשובה מאהבה. הענין נוגע לכל הדיון שלנו לגבי בית המקדש וקרבנות לעתיד לבוא. אם אתה רק מסוגל לעשות תשובה מיראה – ממילא צריך קרבנות, בשביל לגמור את הכפרה. אבל, אומר הקב"ה, יש לי עצה אחרת – תעשה תשובה מאהבה.

תשובה מאהבה היא כבר אתהפכה. תשובה מיראה היא לא אתהפכה – עדיין חטא, רק שוגג. אתהפכה היא רק ההפיכה

לזכות – שהעון, העבירה, הפכה להיות זכות ממש, מצוה. זו כבר לא עבודת הבידורים. בידורים הם להוציא מהפסולת את הבר, את הטוב, להעלות את הניצוצות. אבל להפוך את הפסולת עצמה, את מציאות החשך הממשי לאור גדול, "העם ההלכים בחשך ראו אור גדול"^{כג} – זו תחית המתים, להפוך את המת ממש לחי.

אנחנו מדברים
הרבה על
המהפכה
הרביעית, אז כדי
לא מדי לזעזע
את האנשים
אומרים שצריך
לחפש את אותם
גרים בפוטנציאל
שמפוזרים בכל
העולם. אבל אם
אומרים שעשו
כבר מוכן –
הכוונה לעשו כולו,
הגרים מוכנים

טו ש"פ יוצא, ט' כסלו נ"ב.

טז מלאכי א, ג.

יז סוטה מז, א; זר ח"ג קעז, ב.

יח ראה תו"א תחלת פרשת וישלח.

יט פסחים פז, ב. שער הפסוקים שמות; ישרש יעקב ערך 'גולה'.

כ החל מהתועדות כ"ד טבת ע"ה.

כא ראה גם בסדרת ארבע המהפכות בפרק "קירוב וריחוק בגיור" – "נפלאות" בהעלתך ש"ז.

יג יומא פו, ב.

יד ישעיה ט, א.

מותר לנו

לפעמים לומר
שהשנה הזו היא
שנת 2020? מותר
לומר מה שעכשיו
אמרתי? עשיתי
עבירה או לא?

תאריך עברי. הדבר הראשון, יסוד היסודות של תרבות ישראל ושל תיקון המדינה – "בראשית ממלכת" ישראל, מלה שתמיד נסמכה למלכות^כ – הוא פשוט לאמץ תאריך עברי. משהו פשוט מאד, אבל רואים אצלנו בארץ כמה קשה להשתחרר מהראש הגויי ולאמץ את ה"בראשית" בגימטריא **תאריך עברי.**

בתאריך עברי אנחנו בשנת ה'תש"פ לבריאת העולם, שהיא בעצם בריאת אדם הראשון ביום הששי למעשה בראשית. אם רוצים לייחס את בריאת העולם ליום הולדת של משהו, "זה היום תחלת מעשיך"^{כט}, זו בריאת אדם הראשון, לידת אדם הראשון. כל תאריך – בכל שיטה של מנין שנים – הוא ללידת משהו. אנחנו מונים ללידת אדם הראשון – 5780 שנה. צריך מיד לתפוס זאת, כי יש רק עוד כמה חדשים עם המספר הזה...

שנת 2020 ללידת רבי עקיבא

הגויים, בני תרבות עשו, אומרים שאנחנו עכשיו בשנת 2020. הם מנבאים ולא יודעים מה מנבאים, לא יודעים שהקב"ה מקדים רפואה למכה. שוב, זהו ווארט שאמרנו הרבה פעמים – אבל לא בקשר להקדמת רפואה למכה. מותר לנו לפעמים לומר שהשנה הזו היא שנת 2020? מותר לומר מה שעכשיו אמרתי? עשיתי עבירה או לא? הכל תלוי בכוונה: אם אני אומר שהשנה היא שנת 2020 אני מתכוון ללידת רבי עקיבא^{לא}.

כח ראה מלכות ישראל ח"א מאמר "שלש מצות נצטוו ישראל" פ"ו.

כט תפלת מוסף של ר"ה.

ל בכ"ה אלול נברא העולם, נמצא שהיום הששי לבריאה הוא א' תשרי, בו אומרים "זה היום תחלת מעשיך" (ראה פסיקתא דרב כהנא כג, א).

לא בספר לפיד האש (ח"ב עמ' תרצא) מסופר שהרבי מקלויזנבורג, בעל הדברי יציב, כתב המחאה עם תאריך לועזי והוסיף לאחריה ר"ת **לר"ע**, בהסבירו לשואל שכונתו ללידת רבי עקיבא!

זו עדיין עבודת הברורים. אבל אם אומרים שעשו כבר מוכן אין הכוונה שיש שם כמה בודדים שהם גרים בפוטנציאל – הכוונה לעשו כולו, הגויים מוכנים. זו כבר הפיכה, תחית המתים – הוא מת, הרי "רשע בחייו חשוב כמת"^{כב} והוא עשו הרשע, הוא מת (כפי שאמר על עצמו "הנה אנכי הולך למות"^{כג}) וגם אותו צריך להחיות. זו אתהפכת – זהו החידוש שהרבי אומר. עד כאן הקדמה.

ב. תאריך עברי ותאריך לועזי

תאריך עברי –

המנין ללידת אדם הראשון

השנה שלנו, תש"פ, היא שנה מיוחדת. גם ג' תמוז הזה הוא משהו מיוחד, כמו שכבר דברנו^{כד} שעכשיו בדיוק 26 שנה מ-ג' תמוז תשנ"ד. התבוננו בתקופות של 26 שנה (או 13 שנה) מאז התגלות הבעש"ט – סימני דרך עיקריים של תולדות החסידות – וראינו שהן נופלות בשנים שהן עצמן כפולות 26, כמו **תש"פ** שעולה ל פעמים **הוי'** (המשולש של "**הוי' אחד**")^{כה}. אם כן, זו שנה מאד מיוחדת שמזמינה להתבונן בכלל בסדרי השנים.

כפי שדברנו הרבה פעמים, חלק מהתרבות – ואולי עיקר התרבות – של העולם הגויי קשור לתאריך, האופן בו הוא מחשב את הזמן. ידוע הרמז המפורסם אצלנו^{כז} ש"**בראשית**" – שהיא בעצם בריאת הזמן יש מאין^{כח} – שוה

כב תנחומא ברכה ז.

כג בראשית כה, לב.

כד ראה שיעור שבועות ש"ז – פורסם ב"נפלאות" קרח.

כה לפני 26 שנה, **תשנ"ד**, היה 29 פעמים **הוי'** (חן פעמים **אחד** **אהבה**, חן במ"ק).

כו חוברת "צו השעה – טפול שרש" מאמר "תאריך עברי".

כז ראה הנסמן בפרדס יוסף בראשית א, א אות ז (ובכ"ד).

עקיבא יוצא מעשו, הוא היעוד של עשו – להיות כמו רבי עקיבא ורבי מאיר, "כי ציד בפיו"^{לד}. יצחק אבינו יודע את מי הוא אוהב. האריז"ל אומר שזהו ניצוץ גדול שהיה טמון בפיו של עשו^{לה}. עכשיו אנחנו אומרים שעשו צריך להגיע למצב של להיות רבי עקיבא, להוולד רבי עקיבא. מצד אחד, רבי עקיבא יוצא מעשו. מצד שני כתוב שהוא גלגול של יעקב – **עקיבא** אותיות **יעקב עם א**^ל. גם בעלי תשובה – 'בעלי תשובה ישתלטו על המדינה', כידוע^{לז} – הם רבי עקיבא.

למה הוא הרפואה למכה? רבי עקיבא – שיוצא מ"פיו" של עשו והוא גלגול של יעקב ש"אין כחו אלא בפיו"^{לח} – כי הוא עמוד התווך של התורה שבעל פה. כל התורה שבעל פה – כל התנאים וכו' – הם "אליבא דרבי עקיבא". הוא משה רבינו של התורה שבעל פה, כמו שחז"ל אומרים שמה רבינו בא ולא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש כשהוא דרש, וחלשה דעתו עד שהוא אמר שהכל הלכה למשה מסיני^{לט}. הנצרות מאמינה בתורה שבכתב וכופרת-משתבשת בפירושה שבעל פה (וכמאמר חז"ל שאותו

ה"אתנו" הראשון בתורה – "הכל הולך אחר הפתיחה" – הוא "בצלם אלהים ברא אתנו" (בראשית א, כז). "בצלם אלהים" עולה אברהם, הבן ששבר את צלמי אביו, ולעומת זה מאתו האיש עשו צלם ("ברא" לשון בן). והנה, "אתנו" עולה ארוה, כך ש"אתנו האיש רמוז ב"ארוה האיש" (וכידוע, האיש עולה ישו; זהו "האיש" הידון בתורה, מתוך 65). ראשית מתן תורה דארץ ישראל, בין הר גריזים להר עיבל, מיד אחרי "וענו הלויים ואמרו אל כל איש ישראל קול רם" (בגמטריא עשו), היא "ארוה האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת הוי' מעשה ידי חרש ושם בסתר" (דברים כז, טו; זהו ה"ארוה האיש" היחיד בתורה, ביטוי החוזר בכל התנ"ך ו"פ", כנגד ו ה"אתנו" הראשונים בתורה כנ"ל) – פסוק של מלחמה בפסל ה"ניסטר" בנצרות (המתימרת להיות לוחמת בעבודת הפסלים). בפסוק זה גם בחר לפתוח רשב"י (המכוון כנגד היחידה בין חמשת תלמידי רבי עקיבא, ה"גבור" שלנו כאן) את האדרא – רמז להתמודדות עם קליפת הנצרות המיוות שהתפשטה בזמנו.

לד בראשית כה, כח.
לה לקו"ת (האריז"ל) פרשת תולדות עה"פ ו"יאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו" (ולקו"ת עובדיה). וראה גם בספר הלקוטים ע"פ זה; תנ"א, כ, ג.
לו ספר הלקוטים יוצא פכ"ט.
לז שיעור ג' אלול ע"ג פ"ג (ובמהלך שנת תשע"ד כמה פעמים).
לח ראה במדבר רבה כ, ד; תנחומא בלק ג; שם בשלח ט (ובכ"ד); לקו"ת חקת נט, א.
לט ילקו"ש שמות רמז קעג.

כתוב בסדר הדורות^{לב} שרבי עקיבא, שחי 120 שנה, נולד בשנת ה'ס, הוא נולד בשנת 3760 לבריאת העולם. מה ההפרש בין 5780 ל-2020? 3760, עשר פעמים עשו, שהוא גם **שלום**. זהו ההפרש בין המנינים.

אבל כשישאלו את הגוי הזה – מהו עשו? הנצרות – למה הוא אומר שזו שנת 2020, הוא מיד יאמר שהוא מונה ללידת אותו האיש. מה כתוב בסדר הדורות? אחרי שהוא אומר שרבי עקיבא נולד בשנת ה'ס – לפי חשבון מדויק על פי המקורות – הוא אומר שאותו האיש נולד בשנת 3761. כלומר, בעצם הם עושים מיום ההולדת שלו

שנת 1 – אין אצלם שנת אפס. אבל כשאני אומר 2020 אני מחשב בעצם משנת 0. באמת יוצא מכאן שהם טועים במנין שלהם. לפי המנין שלהם היה צריך להיות השנה 2019 – סתם בלבול שלהם. לכן, המנין האמתי של 2020 הוא אך ורק לרבי עקיבא. רבי עקיבא גדול בשנה – האח הגדול, יחסית, להבדיל – מאותו אחד. זו הקדמת רפואה למכה.

הקדמת רבי עקיבא לאותו האיש

שוב, הקב"ה הקדים רפואה למכה – את לידת רבי עקיבא ללידת אותו האיש^{לג}. רבי

לב ימות עולם, ג' אלפים תש"ס.

לג ורמז: בחמשה חומשי תורה לא כתוב 'אותו' (מלא) אלא רק "אתנו" (רק לאחר ששה "אתנו" מופיע גם "אתנו" עמו). לכן, על אף ש"אותו האיש" עולה זך ברבוע, קר"ע שט"ן (הרומז לעשו), יש לכתוב **אתו האיש** – בגמטריא **יעקב ישראל** (שני השמות המובהקים של בני ישראל, כפי שבולט בפרשת בלק) – וכאשר מצרפים אליו את רבי עקיבא מקבלים "**שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד**" (דברים ו, ד), הפסוק שמבשר כי "הוי", שהוא 'אלהינו' עתה, ולא אלהי העובדי כוכבים, הוא עתיד להיות 'הוי' אחד; שנאמר 'כי אז האפוך אל עמים שפה ברורה לקראת כולם בשם הוי' [לעבדו שכם אחד] ונאמר 'ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד" (רש"י עה"פ). "הוי אחד" ולא חלילה שנים או שלשה ח"ו כטעות הנוצרים ה"ע רבתי של "שמע" היא סוד ה"ע של יעקב המבררת את ה"ע של עשו, סוד "כי עין בעין יראו").

רבי עקיבא יוצא

מעשו, הוא היעוד של עשו – להיות כמו רבי עקיבא ורבי מאיר, "כי ציד בפיו"

הרפואה שבסוף לא תהיה רק עבודת הבידורים, אלא אתהפכא ממש - שעצם הרע יהפוך לטוב, כמו שהמת עצמו יהפוך להיות חי

זו – כעת, כאשר עשו כבר מוכן, ואין הדבר תלוי אלא בפניה שלנו אליו, שיכולה להעשות דרך התייחסות לתאריך שלו – יש כח לברר את קליפת הנצרות על ידי שרש נשמת רבי עקיבא.

אם כן, זהו פירוש יפה שהקב"ה מקדים רפואה למכה. מה הרפואה? האתהפכא. למכה

הזו, ששמה נצרות, ה' הקדים את הרפואה של רבי עקיבא. הרפואה שבסוף לא תהיה רק עבודת הבידורים, אלא אתהפכא ממש – שעצם הרע יהפוך לטוב (ולא רק "הרע כסא לטוב" מט), כמו שהמת עצמו יהפוך להיות חי. האתהפכא הזו באה מאיך שהקב"ה יודע את המציאות, לא רק כמו שהצדיק מכיר את עצמו אלא למעלה מכך.

חיבור התאריכים בשנת ה'תש"פ (ובשנת ד'תק"ל)

כעת נראה משהו מיוחד לגמרי, תרגיל בחשבון שראוי שכל אחד יראה ויבין ויעביר הלאה:

עשינו עכשיו טבילה ל-2020. בכוונה לא אמרתי ברית מילה – בה צריכים לחתוך משהו, לא לוקחים הכל – אלא טבילה, בה לוקחים את הכל (כמו בגיור של אשה, לעומת גיור של איש, וכנ"ל שרבי עקיבא הדגיש ש"הכל מן האשה"). טבלנו את המספר 2020, וכעת אנו בעצם גם

בשנת 5780 וגם בשנת 2020.

נחבר אותם (שני האחים התאומים, יעקב ועשו) יחד ונראה מה יוצא – 7800. פתאום אני קצת קופץ מהכסא, כשאני רואה שביחד שני התאריכים שוים 7800 – קודם היה לי 30 פעמים הוי' (תש"פ) וכעת יש לי 300 (הוי' באתב"ש, מצפץ) פעמים הוי' – קבלתי מספר שהוא עשר פעמים הפרט-קטן של השנה הזו! עוד פעם, יש פרט-גדול, ה'תש"פ, אבל כשמונים

האיש "מלעיג על דברי חכמים היה"מ), עד שלכן כתב הרמב"ם^{מא} שמותר ללמד תורה דווקא את הנוצרים כדי להרחיקם מהשקר ו"למושכם אל דתנו" (משא"כ את המוסלמים הכופרים בתורה שבכתב, על אף שפסק שהנוצרים הם עובדי עבודה זרה והמוסלמים לא^{מב}). היומרה הנוצרית 'לעדך'

ולהוסיף על התורה שבכתב, עפ"ל, היא הלעומת-זה של התפתחות התורה מדור לדור בתורה שבעל פה על ידי חכמי הדורות, לכן הקדמת הרפואה היא לידת עמוד התורה שבעל פה^{מג}.

גם בעשרת הרוגי מלכות רבי עקיבא הוא העיקר – כנגד השכינה^{מד} או כנגד יוסף^{מה}, שתי שיטות, אבל על כל פנים הוא העיקר, האחד, יחיד ומיוחד ביניהם. הוא גם בעל תשובה וגם זכה לכל מה שזכה בזכות רחל אשתו, "הכל מן האשה"^{מו} – "שלי ושלכם שלה הוא"^{מי}. גם "הכל מן האשה" הוא מסר משיחי לגמרי, שדווקא רבי עקיבא יודע ועד.

יציאת רבי עקיבא מעשו שנה קודם ללידת אותו האיש – שהשפיע בעיקר על תרבות עשו (לאחר מותו), בהשגחה פרטית^{מז} – היא סימן ונתינת כח שבסוף גם עשו יגמור להתברר וישוב לחיק הקדושה. בשימוש בתאריך לועזי בכוונה

מ ראה גיטין נז, א.

מא תשובות הרמב"ם (בלאו) קמט (הובא בספר הליקוטים ברמב"ם פרנקל הלכות מלכים פ"ה ה"ט).

מב הלכות מאכלות אסורות פ"א ה"ד (במהדורות הלא מצונזרות; ראה גם תשובות הרמב"ם – פאר הדור – קנט).

מג ובמובן מסוים גם עיקר 'המהפכה הרביעית' הוא לימוד התורה שבעל פה לגוים, בעוד שביחס לתורה שבכתב יש דעות שמלכתחילה לא חל עיקר האיסור – ראה במדור ארבע המהפכות בגליון קרח ש"ז והנסמן שם.

מד ראה ספר הגלגולים פמ"א. לקוטי הש"ס ברכות ד"ה "אשריך רבי עקיבא".

מה ראה שיעור ו' כסלו תש"פ (אמונה ובטחון 28 – נדפס ב"אביטה" וארא).

מו בראשית רבה ז, יב.

מז כתובות סג, א; נדרים נ, א.

מח ראה הלכים מלכים ומלחמותיהם סוף פ"א (בגרסאות הלא מצונזרות).

ג. "שמאל דוחה וימין מקרבת"

מתוך כל הנושא נחזור לביטוי שכבר הזכרנו – "שמאל דוחה וימין מקרבת" – ונעמיק בו קצת. זהו כלל בגיור^{נא} וכלל בהרבה דברים. חז"ל אומרים^{נב} כלל זה בשני הקשרים: מאמר אחד – "יצה, תינוק ואשה – לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת". מאמר שני, שהוא מאמר נפרד – "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, ולא כאלישע בן שפט שדחהו לגחזי בשתי ידים ולא כיהושע בן פרחיה שדחה אותו תלמיד בשתי ידים". מיהו "אותו תלמיד"? "אותו האיש" שאנחנו מדברים עליו, כפי שמפורש בגמרא לפני שנשתלחו בה ידי הצנזורה – "שדחפו לישו הנוצרי בשתי ידיו".

יצר תינוק ואשה – חוטבע־מורגש־מושכל

נחזור: חז"ל אומרים שהכלל של "שמאל דוחה וימין מקרבת" הוא ההתייחסות הנדרשת לכתחילה לשלשה דברים – יצר הרע, תינוק ולאשה. זו אחת הדוגמאות החשובות בחז"ל של מוטבע־מורגש־מושכל – פרצוף נה"י, פרצוף חג"ת ופרצוף חב"ד^{נא}.

"יצר לב האדם רע מנעריו"^{נב} – אם אני קורא לפי הפשט הכוונה מאז שהוא נער, תינוק. אבל חז"ל מפרשים אחרת: "מנעריו", משעה שהוא ננער לצאת ממעי אמו^{נב}, כלומר שבעצם האדם קבל את היצר בעודו בעיבור, פרצוף העיבור. כל כך למה? כי "בעון חוללתי ובחטא יחמתני אמי"^{נג} – בחיבור, בזיווג, היה להורים יצר הרע, לכן העובר כבר קבל את היצר. [שאלה: בפשט המדרש משמע ש"משעה שהוא ננער לצאת ממעי אמו" היינו בדווקא לומר

לפרט־קטן (לפ"ק) – כפי שנוהגים בדרך כלל – מסתפקים ב"תש"פ. כעת הוספתי לפרט־הגדול את המנין של עשו וקבלתי עשר פעמים הפרט־הקטן שלנו.

יכולה להיות עוד פעם כזו תופעה? זהו חידוד מאד יפה, תרגיל. אני רק אומר את התוצאה, אבל על ההוכחה אני רוצה שאתם קצת תשברו את הראש – לא יותר מדי... – להבין מדוע. התופעה הזו יכולה לקרות פעם אחת ב־1250 שנה. היות שמהמנין שלהם עברו רק 2020 שנה – וכעת אמצנו זאת, ואמרנו שגם אנחנו מונים 2020 מלידת רבי עקיבא – יש רק פעם אחת בהיסטוריה, חוץ מהשנה הזו, שהתופעה הזו קרתה, ולא תהיה עוד פעם עד סוף "שית אלפי שנין דהוי עלמא". שוב, תופעה זו יכולה לקרות אך ורק פעמיים בכל

ההיסטוריה – השנה הזו, ה'תש"פ ועוד 2020 שנה י"פ תש"פ. עכשיו תקשיבו טוב, אותו דבר יצא רק בשנת 770 למנינם – תקופת הגאונים – שאצלנו היא שנת ד'תק"ל, 530 שנה לאלף החמישי, י"פ "מלך המשיח". ההפרש הוא י"פ עשו והשנה הקודמת שקרתה תופעה זו – מאד מענין מה קרה אז, תחפשו – אצלנו היא י"פ מלך המשיח ואצלם (שכעת גם אצלנו) שנת 770. נראה שעובד: 4530 ועוד 770 יוצא 5300, י"פ תק"ל, אותה שנה לפרט קטן. זה בדיוק מה שקורה השנה, שבמקום תש"פ, 780, יוצא על ידי החבור 7800. עוד פעם, אני רוצה שמישהו יוכיח לי שאך ורק בשני המקרים האלה יכולה להיות התוצאה הזו. הכל שייך ל"מקדים רפואה למכה".

"יצר לב האדם רע מנעריו" – "מנעריו", משעה שהוא ננער לצאת ממעי אמו", כלומר שבעצם האדם קבל את היצר בעודו בעיבור

נא כ"ל, וראה גם כלל גדול בתורה ביאור יג (עמ' קפ"קפז).

נב סוטה מז, א; סנהדרין קז, ב; זר ח"ג קעז, ב.

נג ראה גם הקדמת שכניה ביניהם הערה ב (עמ' טו).

נד בראשית ח, כא.

נה בראשית רבה לד, י.

נו תהלים נא, ז.

יש שכל בתוך הרגש, חלק מפרצוף המורגש בנפש, ויש שכל שמעל הרגש – אבל הוא מכוון את הרגש, שייך לרגש

במצוות כאשה, אבל הוא פחות מאשה – הוא כמו תינוק. אשה היא דווקא מוחין, "מהו" אשה משכלת"^{סא}, אבל גם שם צריך איזון. כנראה לא מוחין דגדלות ממש. בתוך המוחין גופא יש מצבים שונים. לפעמים מוחין דקטנות יכול להיות גם מוחין

דיניקה, אבל כאן הכוונה יותר מיניקה – אלה מוחין, אבל בלשון החסידות אינם מוחין בעצם, אלא עדיין מוחין לצורך המדות. כלומר, גם השכל של האשה הוא שכל שמזין את הרגש שלה. יש שכל בתוך הרגש, חלק מפרצוף המורגש בנפש, ויש שכל שמעל הרגש – אבל הוא מכוון את הרגש, שייך לרגש. כמו שכתוב בחסידות לגבי "סובב כל עלמין" – ששייך ל"עלמין"^{סב}.

מוחין מושכל אשה
יניקה מורגש תינוק
עיבור מוטבע יצר
בכל אופן, בכל שלשת הרבדים האלה של יצר, תינוק ואשה – "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת".

"שמאל דוחה וימין מקרבת" בלימוד תורה

זהו מאמר אחד, אבל יש מאמר שני בלי היצר וכו', רק "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת", ולא כאלישע ולא כרבי יהושע בן פרחיה. מיהו גיחזי שאלישע דחה? כתוב^{סג} שהוא גלגול קודם של אותו האיש. כנראה רבי יהושע בן פרחיה הוא גם גלגול אלישע – שניהם **שע** (ביחד **שעשע**, "ואהיה **שעשעים** יום יום"^{סד}), **אלישע** ו**יהושע**. אלישע דוחה את גיחזי בשתי ידים ויהושע דוחה את אותו האיש בשתי ידים.

שאינו יצר הרע בעיבור אלא רק מהלידה (כדברי אנטונינוס שם, שטען שאם היה יצר הרע בזמן העיבור במעי אמו התינוק היה "חוטט את בני מעיה ויוצא", ו"הודה לו רבי שהשוה לדעת המקרא" בפסוק הנ"ל).^{סא} בעיבור היצר נמצא בעיבור, כלומר

בכח – ולכן זו סברת רבי לכתחילה – והוא מתגלה בפועל משעת הלידה. אני יודע שהיצר היה (בהעלם שישנו ב) מציאות בזמן העיבור מהפסוק שהזכרנו – "הן בעון חוללתי ובחטא יחמתני אמי". אם כן, לשון חז"ל "שהוא ננער" היא על דרך "חוזר וניעור" בהלכות תערובות (וכן בחלק ממדרשי חז"ל הלשון "משעה שניעור ממעי אמו"^{סב}).

אם כן, יצר הוא מוטבע בנפש – וצריך להתייחס אליו באיזון הנכון של "שמאל דוחה וימין מקרבת", קודם "שמאל דוחה" ואחר כך "ימין מקרבת". ה"שמאל דוחה" כדי שיוכל להגיע ל"ימין מקרבת" בשלמות – התכלית היא "ימין מקרבת" ולשם כך צריך קודם "שמאל דוחה", כמו "סור מדע ועשה טוב"^{סג}.

אחר כך תינוק הוא בפירוש לשון יניקה – פרצוף יניקה, ילד. מה יש לו? מדות, ו"ק – פרצוף המורגש – אבל אין לו עדיין מוחין. דעת הוא מקבל רק בבר מצוה.

מהי אשה? גם בבקו, כשמברכים "שלא עשני גוי", "שלא עשני עבד" ו"שלא עשני אשה, מפורש בקבלה ובחסידות^{סד} ששלא הברכות האלה הן כנגד עיבור-יניקה-מוחין. זו כוונה חשובה כל יום בבקו. כשאני מברך "שלא עשני גוי" היינו עיבור – "גוי מקרב גוי"^{סד}. עבד כנעני כבר יותר מתקדם, טבל לעבדות ומל וחיבב

נד קהלת זוטא ד.

נח שם לד, טו; לו, כז.

נט ראה תו"ח שמות קח, ב וספר החקירה (דרך אמונה) ביאור "סמכוני" (עמ' צ) שהם כנגד ב"ע (ממטה למעלה) – והעולמות עשה-יצירה: בריאה מכוונים כנגד מוטבע-מורגש-מושכל.

ס דברים ד, לד.

סא משלי יט, יד.

סב לקו"ת שה"ש י, א. ובכ"מ.

סג ראה גם ממנה יושע בהערה יא לנספח המאמר "קליפה קדמה לפרו".

סד משלי ת, ל.

היושע בן פרחיה, הוא דחה את אותו האיש בשתי ידים כי התנהג לא כהוגן.

אם כן, זו הלכה למעשה – אולי ההלכה הכי נוגעת לדור שלנו בהלכות תלמוד תורה. צריך לנסות לכתחילה לקרב, שיקיים תורה ומצוות, ואחר כך ללמד אותו תורה – אבל אם לא הולך, בכל אופן לא לדחות אותו לגמרי, "שמאל דוחה וימין מקרבת" (ובאמת, היום הוא "עת לעשות להוי' הפרו תורתך"^{סו}) – את כולם ללמד תורה לכתחילה מתוך אמונה שהמאור שבה יחזירנו למוטב^{סז}).

פירושי "שמאל דוחה וימין מקרבת"

אחרי כל ההקדמה הזו נאמר שלשה פירושים שמופיעים בנוגע ל"שמאל דוחה וימין מקרבת", ונסדר אותם לפי היסוד של הבעל שם טוב – הכנעה־הבדלה־המתקה:

לדחות חלש ולקרב חזק

פירוש אחד שכתוב: למה ה' ברא שמאל וימין, שהשמאל דוחה וימין מקרבת? למה יד חלשה תפילין על יד שמאל? זו "יד כהה"^{סח}, יד חלשה. יש פירוש שאומר^{סט} "לעולם תהא שמאל דוחה" – גם באיזון, שאתה קודם דוחה, כמו בקבלת גר או כאן בקבלת תלמיד שעדיין לא בסדר, אבל צריך להקפיד שהדחיה

הענין נוגע להלכה? מאד מענין שבהלכות ת"ת בשו"ע לא מובא, אבל זהו מהחידושים הכי חשובים בהלכות ת"ת בשו"ע של אדמו"ר הזקן. הוא פוסק^{סח} שאם יש תלמיד שאינו הגון – שאינו מקיים תורה ומצוה – קודם צריך להחזיר אותו בתשובה ואחר כך להכניסו לבית המדרש וללמדו. אבל מה אם הוא דוחק את השעה – לא מוכן לעשות תשובה, אבל מאד רוצה להכנס לבית המדרש? יש אחד שלא מוכן כעת לקיים. מה עושים? לכתחילה, קודם כל תשפיע עליו, תתוועד איתו, תאמר לחיים, תספר לו סיפורים, תקח אותו לים, לא יודע מה – תקרב אותו, ואחרי שתקרב אותו תכניס אותו לבית המדרש. אבל מה אם לא מוכן לשנות את ארחות חייו ורק רוצה ללמוד תורה? על כך פוסק אדמו"ר הזקן הלכה למעשה – לפי מאמר חז"ל זה – שכן מכניסים אותו לבית המדרש, אבל מתייחסים אליו באיזון של "שמאל דוחה וימין מקרבת". לא מחבקים אותו בשתי ידים – אבל גם לא דוחים אותו בשתי ידים. זהו הווארט – אלישע ראה שגיחזי לא נוהג כשורה והוא דחה אותו, אבל גיחזי אהב אותו ורצה להיות תלמיד שלו. אחר כך כתוב שאלישע הלך להחזיר אותו. כך גם אצל רבי

זו אולי ההלכה
הכי נוגעת לדור
שלנו בהלכות
תלמוד תורה.
צריך לנסות
לכתחילה לקרב,
שיקיים תורה
ומצוות, ואחר
כך ללמד אותו
תורה – אבל אם
לא הולך, בכל
אופן לא לדחות
אותו לגמרי,
"שמאל דוחה וימין
מקרבת"

סו תהלים קיט, קכו.
סז הקדמת איכה רבה ב (ובכ"ד). וראה דברי אדה"ז בהלכות ת"ת ד, ג בקו"א:

... בתלמוד תורה כשלומד ואינו מקיים מה שלומד הרי עליו נאמר ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי, וסלקא דעתך אמינא שראוי לו שלא ילמוד קמ"ל דאפילו הכי התלמוד מביא לידי מעשה לבסוף עכ"פ, שהמאור שבה מחזירו למוטב, וסופו ללמוד ולקיים לשמנה. והא דאין מלמדו לתלמיד שאינו הגון, יש לומר דהרב אינו צריך להכניס את עצמו לבית הספק, שמא לא יחזור בו נמצא זורק אבן למרקוליס, אבל הוא עצמו חייב להכניס את עצמו, דמה יפסיד. ואף ששגגות נעשים כדוגנות אין הפסדו שקול כנגד שכרו, אם יזכה ויסור למוטב. ואם לא יזכה דמו בראשו והלעיטוהו כו'. וגם הרב יש לומר דצריך להכניס את עצמו לבית הספק אם אי אפשר בענין אחר, אלא אם אפשר להחזירו תחלה למוטב, עיי"ז שלא יכניסוהו לבית המדרש, מדיחם אותו תחלה. ותדע דתניא לעולם תהא שמאל דוחה כו' ולא כיהושע בן פרחיה כו'.

סח עפ"י מנחות לז, א.

סט בן יהוידע על סוטה מז, א.

סח הלכות ת"ת ד, יז. וזה לשונו:

אין מלמדו תורה לתלמיד שאינו הגון אלא מחזירים אותו למוטב תחלה ואח"כ מכניסים אותו לבית המדרש ומלמדים אותו ואם אי אפשר להחזירו למוטב תחלה והוא דוחק ליכנס ללמוד תהא שמאל דוחה וימין מקרבת ולא כיהושע בן פרחיה שדחה לפלוני בשתי ידים. וכן הרב שהולך בדרך לא טובה אע"פ שחכם גדול הוא והכל צריכים לו אין למדים ממנו עד שיחזור למוטב.

יש שני דברים שמרוממים את השכל – תלמיד ישיבה רוצה שיהיה לו שכל טוב ללמוד תורה – ולעומתם שני דברים שמקלקלים את השכל

”אור המאיר לזולתו”. “שמאלו תחת לראשי” – על ידי שאני משפיל את עצמי אני מרומם את המוחין. זהו ווארט אדיה, שאדמו”ר הזקן חוזר עליו כמה פעמים בלקוטי תורה – שעל ידי השפלת הגאווה אני מרומם את השכל^{טא}.

בכלל, יש שני דברים שמרוממים את השכל – תלמיד ישיבה רוצה שיהיה לו שכל טוב ללמוד תורה – ולעומתם שני

דברים שמקלקלים את השכל:

הדבר הראשון שפוגם בשכל הוא גאווה. גאווה בגימטריא י”ה – הלעומת־זה של שם י”ה – היא פוגמת ב”ה, ספירות המוחין חכמה ובינה, כמו שכותב האריז”ל^{טב}. מי שנולד חכם ומתגאה בחכמתו – יכול לחיות כך 120 שנה, שמחזיק את עצמו הכי חכם בעולם, מלא גאווה – הגאווה עומדת לו לרועץ, מקלקלת לו לגמרי את החוש הפנימי של השכל. הוא מטפס לגמרי מתוך הגאווה. כמו שגאווה מקלקלת את פנימיות השכל, גם להיפך – שפלות ובטול מרוממים את השכל.

דבר שני, עליו כתוב שהוא מרומם את השכל, הוא צדקה, בפועל ממש – כשנותנים צדקה המח מזדכך “אלף פעמים ככה”, כידוע מאדמו”ר הזקן והצמח צדק^{טז} (עם הסיפור הידוע בזה, כיצד הצמח צדק התקשה במשהו ולאחר שהתמסר לעזור לעני זכה לפתרונו^{טז}). כל תלמיד – אני ואתה וכולנו פה – רוצה לזכך את השכל שלו, שיזכה להבין את התורה שהוא לומד. תן צדקה! זו סגולה גם ללמוד תורה וגם להתפלל, “אני

תהיה ביד שמאל, ביד החלשה דווקא. מי קיים הלכה זו, שקבל – לא סתם תלמידים יהודים אלא גרים, אף על פי שלא היו לכתחילה? הלל הזקן, בכל הסיפורים שבגמרא^{טז}. זהו ההבדל בין הלל לשמאי. לפירוש זה גם הדחיה צריכה להיות ביד כהה, יד חלשה, ואז יד ימין היא היד החזקה, היד שפועלת למעשה. מה החידוש כאן? יש אנשים שאוהבים לדחות – זו ה’חיות’

שלהם. זו כבר בחינת עשו, “על חרבך תחיה”^{טז} – שאוהבים לתת מכה. יש להם תוקף ב”שמאל דוחה”. לא! אסור שיהיה תוקף בדחיה! צריך “שמאל דוחה” לפני ובשביל ה”ימין מקרבת” – כמו שכתוב בחסידות שהצמצום הוא בשביל הגילוי – אבל כשאתה עושה זאת בפועל תעשה זאת חלש, ואז תוכל לעשות את הימין מקרבת חזק. שוב, עד כאן פירוש אחד.

דחית הישות והגבהת השכל

פירוש שני, הפירוש שמובא ברוב דרושי החסידות – הרבה בלקו”ת על שה”ש^{טז} – על פי הפסוק בשה”ש “שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקיני”^{טז}. קודם כל, עיקר החידוש בפירוש זה הוא שהיחס־האיזון של “שמאל דוחה וימין מקרבת” הוא לאו דווקא ביני לבין מישהו אחר – קודם כל הוא ביני לבין עצמי. “שמאל דוחה” היינו דחית הישות של עצמי, להשפיל את עצמי. כמו עין שמאל – בשביל מה יש עין שמאל? בשביל לבקר את עצמי^{טז}. השמאל הוא כח הפועל פנימה – דווקא השמאל הוא “אור המאיר לעצמו”. הימין הוא החוצה –

טא ונתבאר באריכות גדולה ובכמה אופנים בשערי תשובה לאדמו”ר האמצעי ד”ה “אחרי הוי’ אלהיכם תלכו”.
טב עו ספר הליקוטים תהלים פל”ו (עה”פ “אל תבואני רגל גאווה”);
שער מאמרי רד”ל ריש מסכת סוטה.
טז עו תו”א בראשית א, ב; אוה”ת בראשית תתרכו, ב ואילך.
עו ראה סה”ש הש”ת עמ”ק קקא (לשה”ק).

ע שבת ל. וראה באורך כלל גדול בתורה ביאור יג.
עא כז, מ.
עב ראה לכו”ת שה”ש לד; ד, נ, א, ובכ”מ.
עג שה”ש ב, ו (ושם ח, ג: “שמאלו תחת לראשי וגו”).
עד לכו”ד (לה”ק) ח”ה עמ” 1010 (וראה גם שיחת ליל שמח”ת תרצ”א עמ” 158); שיחת כ” מנחם אב תשכ”ט הערה 161.

בתוך הנפש יש נטיה לדחות ויש נטיה לקרב. צריך לדחות – לגמרי! – את הנטיה לדחות. אחרי שאתה דוחה את הטבע הראשון שלך לדחות – טבע ראשון הוא טבע לא אמת, כידוע (דווקא **טבע שני** בגימטריא **אמת**¹⁹) – אתה יכול לקרב לגמרי. לכל יהודי יש טבע לקרב (הדי אנחנו רחמנים ביישנים וגומלי חסדים²⁰), אבל קודם עליו לדחות את השמאל – תדחה את נטית הדחיה, ואז תוכל לקרב לגמרי את הנטיה שלך העצמית לקרב, לאהוב את כולם באהבה מגולה.

סדר הפירושים – הכנעה-הבדלה-המתקה

בשלושת הפירושים – שבכולם החידוש- השינוי הוא לגבי "שמאל דוחה" – סדר מובהק ויפה של הכנעה-הבדלה-המתקה:

בפירוש הראשון ה"שמאל דוחה" היא כפשוטו – מימוש הנטיה לדחות-להכניע את הזולת – אבל ההוראה היא להחליש ולהנמיך את הדחיה. ההוראה היא הכנעה – כשאתה בא לדחות תוריד פרופיל.

הפירוש השני הוא פירוש מובהק של הבדלה – על ידי שאתה דוחה את עצמך אתה בעצם מרומם את עצמך, דווקא על ידי השמאל אתה עושה את עצמך נבדל למעליותא ("צדקה תרומם גוי", כנ"ל).

בפירוש השלישי פשוט שאין יותר שמאל – הכל ימין, המתקה גמורה.

כל פירוש הוא בקומה אחרת בנפש: הפירוש הראשון הוא איזון במדות – תחליש את השמאל ותחזק את הימין. אחר כך, אתה צריך להרים את הראש, את השכל, בשביל לחבק באמת. איפה הפירוש השלישי? אלה הם כבר דברי הזהר ש"לית שמאלא בהאי עתיקא, כולא ימינא"²¹. גם מה שהיה קודם שמאל – הפך

בצדק אחזה פניך²². בתניא מלא שצריך לתת צדקה לפני התפלה²³. "כל המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים"²⁴, צריך רחמים, אבל גם שכל – "צדקה תרומם גוי"²⁵. לעומת זאת, המדה הרעה של הכילי – הקמצנות – מקלקלת לו את השכל. אחד שאין ידו פתוחה, שידו קמוצה, גם מקמץ-סותם את הראש שלו. ולאידך, אם הוא פותח את היד שלו – פותח גם את הראש שלו, "עד היכן שיד שכלו מגעת"²⁶. שוב, חשוב לדעת שיש שני דברים או שסוגרים לך את השכל או שפותחים לך את השכל – ענוה ושפלות

(לעומת גאווה) וצדקה (לעומת קמצנות). עד כאן הפירוש בחסידות של "שמאלו תחת לראשי", שאדמו"ר הזקן אומר שזו "שמאל דוחה". אחרי ה"שמאל דוחה" תתכן "ימין מקרבת" – אהבה כלפי שמיא, אהבה כלפי עם ישראל, להתקרב ולחבק בחיבוק אמת. זהו פירוש שני, "שמאל דוחה" בשביל "ימין מקרבת", אבל יש תכל'ס בעצם ה"שמאלו תחת לראשי"

– מרים את הראש שלי.

דחית השמאל וקירוב הימין

הפירוש השלישי הוא הכי ווארט, אבל הכי פשוט: "לעולם תהא שמאל דוחה" היינו לדחות את השמאל, לגמרי, לזרוק אותו לפח. אז תתכן "ימין מקרבת" – לקרב את הימין, את הקירוב.

עט תהלים יז, טו. בכא בתרא י, א.

פ ראה תניא אגה"ק ח ו"ב.

פא שבת קנא, ב.

פב משל יד, לד. וראה במקורות הנ"ל הערה עז (ועוד).

פג בטוי שגור בכתבי הראשונים ובספרי החסידות.

פד ראה הטבע היהודי עמ' קמ. ובכ"מ.

פה 'במות עט, א.

פו זהר ח"ג קכט, א. וראה שם רפט, א; ע"ח ש"ט פ"ז; ש"ב פ"ב.

לכל יהודי יש טבע לקרב, אבל קודם עליו לדחות את השמאל – תדחה את נטית הדחיה, ואז תוכל לקרב לגמרי את הנטיה שלך העצמית לקרב, לאהוב את כולם באהבה מגולה

הושע בן פרחיה

שוה 746 –
בגימטריא

הכנעה-הבדלה-
המתקה. איזו

קליפה יצאה ממנו
שצריך להפוך?

רמז שהפיכה

זו היא על ידי

עבודת הבעש"ט,

הכנעה-הבדלה-

המתקה, בכח

עבודה זו לתקן

קליפת הנצרות

להיות ימין, "כולא ימינא". אלה
שלשה פירושים של "לעולם"
תהא שמאל דוחה וימין מקרבת".
ולסיכום:

הכנעה

מדות דחיה ביד כהה

הבדלה

מוחין שפלות מרימה את המוחין

המתקה

כתר דחית הנטיה לדחות

התיקון –

הכנעה-הבדלה-המתקה

אותנו מענין בעיקר יהושע בן

פרחיה, שצריך לעשות לו תיקון

(יש על כך שיחות של הרבי¹⁹)

– הוא הגלגול היותר מעודכן מאלישע בן שפט.

כמה הוא שוה? **יהושע בן פרחיה** שוה 746 –

בגימטריא **הכנעה-הבדלה-המתקה**. איזו קליפה

יצאה ממנו שצריך להפוך? רמז שהפיכה זו היא

על ידי עבודת הבעש"ט, הכנעה-הבדלה-המתקה,

בכח עבודה זו לתקן קליפה זו – זו גם הגימטריא

של **נצרות**¹⁹.

נראה עוד רמז עמוק בענין: 746 גם

בגימטריא **שמות**. יש רמז
מפורסם **ש-בראשית** באתב"ש
בגימטריא **שמות** – שם החומש
באתב"ש נותן לי את שם החומש
הבא¹⁹. **בראשית** באתב"ש הוא
שגתבמא²⁰ – **שבת** (אותיות שיש
גם בבראשית) ועוד **גמא** (סוד
"תבת **גמא**"²¹ של משה רבינו).
מה הרמז של גמ"א בכתבי
האריז"ל? סוד חשוב – ראשי
תבות ג רישין שבכתר באריך –
גולגלתא, מוחא, אוירא. הפלא,
כשכותבים **גולגלתא-מוחא-**
אוירא מקבלים בדיוק אותו מספר
– 746 (כלומר, חוץ מראשי
התבות שלהם, שאר האותיות

שוות **שבת**). מי שלומד את היכל הברכה, וכל
כתבי הרבי מקאמנא – זהו אולי המקור הכי
חשוב בכל כתבי האריז"ל להכנעה-הבדלה-
המתקה. איני זוכר אם עושה את הגימטריא זו,
אבל זהו היסוד אצלו – שהמוחא (שבו גבורה
דעתיק) הכנעה, הגולגלתא (שבו חסד דעתיק)
הבדלה והאוירא (שבו מאיר דעת דרדל"א)
המתקה²².

כל התיקון באור לגוים

עד כאן למדנו מאמר מוסגר שיצא מהענין

של "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת"

והרמז של ג' תמוז תש"פ, "הקדוש ברוך הוא

פט' עד"ז יש רמזים שבראשית נותן את שם הפרשה הבאה, נח
– נח הוא הנקודה האמצעית האחרונה של **בראשית**, וכן **בראשית**
במילוי המילוי שוה נח ברובעו.

צ' ב"בראשית" יש אותיות אתב"ש, הנשארות אותו דבר בחילוף
(מתחלפות ביניהן), כך שרק היר והי הפכות ליג וימ. נמצא
שבראשית מתחלקת ל**בראשית** ו**בראשית** – חלוקה סימטרית,
בעלת חן – שבמספרים היינו 703 2101, שני מספרים משולשים,
משולש 37 ומשולש 20.

צא שמות ב, ג.

צב' ראה אוצר החיים מצוות רצורצז (אמור רטז, ב). באופנים
אחרים ראה שם מצוה שלב (בהר רנג, א) ומצוה תריג (וילך קפז,
א) ובנוצר חסד לאבות פ"ד מ"ג (נלמד בארכיות בשיעורי ה' תמוז
ע"ד) וראה גם חסדי דוד הנאמנים ח"ה עמ' 43).

19 פד' ראה ביאורים לפרקי אבות פ"א מ"ו.

פח' ועוד הערה עמוקה לגבי שרש השם נצרות (ככינוי של אותו
האיש "הנצרי" סתם, ברמב"ם ועוד) – **נצר**: על משיח נאמר "ויצא
חטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפרה" (ישעיה יא, א) – "חוס' הגלילי
של משיח בן דוד הוא "ויצא חטר מגזע ישי [גלילי]" אך הפן הנסתר
שלו הוא "נצר משרשיו [התת'קרקעיים] יפרה", ומאותו "נצר"
יונקת הנצרות (שמעוונות את מושג המשיח ונתלית בנבואות עליו,
אך יש בכך כוונה נסתרת בהשגחה פרטית "ליישר דרך למלך
המשיח" כי "כבר נתמלא העולם כולו מדברי המשיח... וכשיעמוד
המלך המשיח באמת ויצליח יורום וינשא מיד הם כולן חוזרין
וידעים ששקד נחלו אבותיהם ושנביאיהם ואבותיהם הטעום"). **נצר**
נטריקון **ניצוץ** אור (**ניצוץ** אור בגימטריא **תמוז**, החדש בו מתאים
למסוק בענין, בסוד "הנשים מבכות את התמוז", אותו בחור'
חמד שעשו ממנו עבודה זרה, דיינו אותו האיש) – ניצוץ אותו
עלינו לגאול בבוא העת, שרק כעת ממשמשת ובאה. שרש אותו
נצר הוא במזל העליון של הדיקנא קדישא, "נצר חסד" (שמשירי
המקיף שלו יונק "חסד לאמים חטאת") הכתוב **בין** רבתי – סוד
גילוי שער הנון ורמז **לינ** אלפי יובלות שרק בסיומם יהיה תיקון
לאותו האיש (כמבואר בכ"ד). "נצר חסד", המזל העליון, הוא סוד
"אין מזל לישראל" (בעש"ט עה"ת לך כו; ע"פ שבת קנו, א). היפוך
ישו, לשון ישות.

לא להסתפק במה שנבלע בקליפה, אלא להפוך גם את קרבי־בטנו של עשו עצמו^צ. זהו השלב של "ימין מקרבת" – הכח של "חסד אל"^ק ("ירשנו אל") – המקרבת וחובקת ("וימינו תחבקני") גם את הגוף (כולל צד האחור שלו, כפי שפועלים בחיבוק)^{קא}, דהיינו את עצם מהותו של עשו (ולא רק את הניצוצות שב"דישא דעשו"^{קב}). אם כותבים **שמאל דוחה** (שמאל בכתוב מלא אור...^{קג}) הגימטריא היא 400 – רמז לארבע מאות איש שהלכו עם עשו^{קד}, התבררו במשך הדורות ובסופו של דבר התגלגלו בחילי בית דוד^{קה}. זו דוגמה לאתהפכה של עשו. אפילו ביחס לאותו האיש עצמו, אפשר לומר שדחייתו בשתי ידים 'מיצתה' את ה"שמאל דוחה" לגביו, וכל קבלת הגרים (מעשו) במשך השנים היא בעצם קבלה ב"ימין מקרבת" של ניצוצות ממנו עצמו. כשמאירים אור המלה "דוחה" בעצמה – כח הדחיה של השמאל – הופכת ל"חדוה". ב"אור פני מלך" של הכתר "לית שמאלא בהאי עתיקא, כולא ימינא" (כנ"ל) – צד ימין של הפנים מאיר וצד שמאל של הפנים כולו שמחה חדוה ("תרין תפוחין דנהרין תדירא דחדאן תדירא"^{קי}), כאשר שרש השמאל (חדוה) גדול משרש הימין (אור). זהו תיקון עשו לא רק על ידי אור התורה, אלא על ידי נגינה חסידית של שמחה וריקוד, שהופכת את המאבק בין יעקב לשרו של עשו לריקוד מברר ("מרקד" פירושו גם מברר) וממתיק. שוב, היום כל ההכנעה־הבדלה־המתקה לתיקון הנצרות הם בדרך של הפצת תורה: את

מקדים רפואה למכה. לחיים, שנוכה לדחות לגמרי את השמאל – ושוב, לדחות לגמרי הכוונה להפוך לגמרי.

[שאלה: אז היום אין כבר בכלל "שמאל דוחה" לגבי תרבות עשו שהושפעה מאותו האיש? אין כבר הבדלה?]

ה"שמאל דוחה" שצריך לדחות היום לגמרי היא "שמאל דוחה" במודע ובכח, ברגש של "אהבי הוי" שנאו רע"^{קכ}. בתקופה שלנו, תקופת 'המהפכה הרביעית', הכל נעשה על ידי

הארת אור לגוים – גם

שם יש דחיה, "מעט אור

דוחה הרבה מן החשך"^{קכא}

(החשך דקליפת עשו

ועמלק וכו'), אך זו דחיה

בדרך ממילא (שיש בה

גם בידור, כי כאשר מגלים

אור טהור ומכריזים כי

מי שרוצה "לאסתכלא

ביקרא דמלכא ולא

יתיר" – ללא הפקת

טובת הנאה לעצמו –

החיצוניים בורחים^{קכב}).

בסופו של דבר פעולה זו

גם מביאה לאתהפכה –

ריבוי אור הופך את החשך לאור ממש, "כיתרון

האור מן החשך"^{קכג} (והוא סוד ה"יתרון" בעמל

שמעל לשמש^{קכד} – העליה מעל לנצרות שיום

אידה הוא יום ראשון, יום השמש, כנודע).

ה"שמאל דוחה" על ידי אור שמסנוור את

עיני החיצוניים ותוך כדי כך מקרב את הניצוצות

הקדושים, אך מבירור הניצוצות של "חיל בלע

ויקאנו" צריך לעבור ל"ומבטנו ירשנו אל"^{קכז} –

בתקופה שלנו,
תקופת 'המהפכה
הרביעית', הכל
נעשה על ידי
הארת אור לגוים –
גם שם יש דחיה,
"מעט אור דוחה
הרבה מן החשך",
אך זו דחיה בדרך
ממילא

צט כמבואר בכ"ד – ראה גם שיעור ז' שבט ע"ד. כשמטעמיים לגוי מטעמה הטוב של הקדושה – "טעמו וראו כי טוב הוי" (תהלים לד, ט), דוגמת טעימת מאכלי שבת (ו'יום שכולו שבת" שלעתיד לבוא) – הוא מתהפך מניה וביה (תוך כדי מאיסה בחייו הקודמים). ק תהלים נב, ג.

קא ראה תו"א צח, ד; לקו"ת בהעלתך לה, ב; וברבינו מקומות.

קב תרגום יונתן בראשית נ, ג. וראה תו"א כ, ב (ובכ"ד).

קג **שמאל** אותיות **שמאל**, השקול כנגד משה ואהרן.

קד בראשית לב, ז.

קה ראה עמודיה שבעה וישלח הערה ה (וראה גם קידושין עו, ב). קו זהר ח"ג קלג, ב. כל צד של השע נהורין מאור הפנים הוא בסוד שם אל במילוי (**אלף למד** – בגימטריא **קפה**), הכל בכח של "חסד אל" המקרב, כנ"ל בפנים.

קכג תהלים צד, י. וראה תניא פ"י וד"ה "אמר רבי אלעזר כל אדם לעמל" תרפ"ט (בביאור גבורה שבחסד).

קכד חובת הלבבות שער יחוד המעשה פ"ה ד.

קכז ראה זהר ח"ב קלד, א.

קכח קהלת ב, יג.

קכט ראה שבת ל, ב (ובזהר בכ"ד).

קכז איוב כ, טו.

ההגעה לריקוד של חדוה עם התרבות שהצלחנו להפוך לגמרי. זו הפעולה של המשיח, שמקיים "כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם הוי' לעבדו שכם אחד"^ק.

קז צפניה ג, ט.

ההכנעה פועלת כבר הפצת שבע מצוות בני נח – כשהעיקר והיסוד של הכל הוא איסור עבודה זרה, הדוחה את הפולחן של אותו האיש. ההבדלה היא הפצת אור טהור ונקי – אור תורה – שממילא דוחה את החשך ומבחין בין מי שנמשך לאור ומי שבורח ממנו. ההמתקה היא

הַלּוּמֵד עַל מִנַּת לַעֲשׂוֹת | צִידָה לְדָרֶךְ

- ◆ "נסתיימה עבודת הבידורים" – וכעת הגיע הזמן לעבודת תחית המתים, "אתהפכא" גמורה של תשובה מאהבה ההופכת זדוונות לזכויות.
- ◆ עבודת תחית המתים היא גילוי ה'אני' האמתי של כל אחד – ה'אני' כפי שהקב"ה יודע אותו.
- ◆ עשו כבר מוכן לגאולה – לא רק בגיור גרים־ניצוצות, אלא בהפיכה כללית של כל תרבותו.
- ◆ ראשית תיקון התודעה־התרבות הוא קביעת הזמן – השימוש בתאריך נכון.
- ◆ התאריך העברי הוא מנין השנים ללידת אדם הראשון. התאריך הלועזי הוא – אליבא דאמת – מנין השנים ללידת רבי עקיבא (שנולד בשנת 0, שנה לפני אותו האיש אליו מתיימרים הנוצרים בטעותם למנות).
- ◆ לידת רבי עקיבא לפני לידת אותו האיש היא הקדמת רפואה למכה – עמוד התורה שבעל פה הוא הכח שכנגד מינות הנצרות (ובסופו של דבר הוא שיקרב־יתקן אותה).
- ◆ במספרים יש רק שני שנים של חיבור בין התאריך העברי והלועזי – ד'תק"ל וה'תש"פ.
- ◆ "שמאל דוחה וימין מקרבת" נדרש במוטבע (יצד), במורגש (תינוק) ובמושכל (אשה).
- ◆ היום יש לקרב גם תלמיד שאינו מקיים מתוך בטחון שהמאור שבתורה יחזירנו למוטב.
- ◆ דחיה צריכה להעשות בשמאל, בחולשה, וקירוב בימין, בתוקף ובחוזק.
- ◆ דחית הישות ("שמאל דוחה") מגביהה את המוחין ("שמאלו תחת לראשי").
- ◆ גאווה וקמצנות פוגעות בשכל ואילו ענוה (בטול ושפלות) וצדקה מרוממות את השכל.
- ◆ הגיע הזמן לדחות את השמאל ולקרב רק את הימין!
- ◆ תיקון רבי יהושע בן פרחיה – ותיקון הנצרות שנולדה מדחייתו את אותו האיש בשתי ידים – הוא בהכנעה־הבדלה־המתקה (בסוד מוחא־גולגלתא־אורא).
- ◆ היום ה"שמאל דוחה" היינו "מעט אור שדוחה הרבה מן החשך" ועד לריבוי אור שהופך את החשך.
- ◆ סדר תיקון הנצרות: הכנעה – פרסום איסור עבודה זרה. הבדלה – הארת אור התורה (שבעל פה) הדוחה את החשך. המתקה – הפיכת המאבק לריקוד של חדוה (קירוב בנגינה חסידית).

שיעור

הרמב"ם היומי

הרמב"ם היומי – הקדמת הרמב"ם

לראשון^א). האות ז רומזת ל"זה" (כמו "זקן" – "זה קנה חכמה" ועוד) – רמז לנבואת משה רבינו ב"זה הדבר". הפסוק "אז לא אבוש" הוא מתהלים קי"ט, המזמור המוקדש לתורה, ובו דוד המלך מתקשר למשה רבינו, וכך גם דוד מצטרף לאברהם ומשה, כאשר דוד הוא השביעי מבני ישי^ב והוא הדור הי"ד (=דוד) לאברהם.

התורה והמצוה – תורה שבכתב ותורה שבעל פה

כל המצוות שניתנו לו למשה בסיני, בפירושן ניתנו, שנאמר 'ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה'. תורה, זו תורה שבכתב. והמצוה, זו פירושה. וצונו לעשות התורה על פי המצוה, ומצוה זו היא הנקראת תורה שבעל פה.

בפסוק "עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם"^א מפרש הרמב"ם ש"המצוה" היינו כל התורה שבעל פה (שהרי משה לא עלה להר סיני לקבל "מצוה" אחת מסוימת), המפרשת את מצוות התורה שבכתב (שבה לא מפורש איך מקיימים את המצוות^ב). בלשון הרמב"ם

פסוקי פתיחת הרמב"ם – חבר אברהם אבינו ומשה רבינו

בשם ה' אל עולם. אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך.

הרמב"ם פותח את חיבורו בשני פסוקי 'כותרת'. הרמב"ם מחשיב ומזדהה במיוחד עם שתי דמויות, אברהם אבינו ומשה רבינו, ושני הפסוקים כאן שייכים באופן מובהק לשתי דמויות אלו: הפסוק הראשון נאמר על אברהם אבינו, "ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם"^א, זו עיקר עבודת אברהם שמסר עצמו לפרסם אלוקות בעולם (כדברי הרמב"ם בתחילת הלכות עבודה זרה) וכן עשה הרמב"ם ש"נטע אשל" בספריו. "אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך"^ב שייך למשה רבינו שעל ידו נשלמו כל תרי"ג המצוות (משה רבינו = תרי"ג), וכן מיוחד הרמב"ם בכך שספרו כולל את כל מצוות התורה, "ממשה עד משה לא קם כמשה" (והרמז: משה בן מימון = 543, אהיה אשר אהיה, היפוך הספרות של משה 345)

המלה הפותחת "אז" רומזת בעצמה לחבור הראשון והשביעי, אברהם אבינו הראשון ומשה השביעי לאברהם, "כל השביעין חביבין"^ג (שנאמר על משה, דוקא בהיותו שביעי

ד כמבואר במאמר באתי לגני.

ה דה"א ב, טו: "...דויד השבעי" (וכמפורש במדרש "כל השביעין חביבין" – ויקרא רבה כט, יא).

ו שמות כד, יב.

ז כמ"ש בתנאי אגרת הקדש כט עמ' 300.

מתוך שיעור כ"ג כסלו תשע"ה, מעובד ע"י יוסף פלאי.

א בראשית כא, לג.

ב תהלים קיט, ו.

ג ויקרא רבה כט, יא.

זה מקבץ לתורה שבעל פה כולה – ובלמוד הרמב"ם מקיימים את מצות ידיעת התורה כולה, "כל מצותיך" (ולכן תיקן הרבי את לימוד הרמב"ם), אך כידוע נחלקו הפוסקים האם ניתן לפסוק הלכה ישירות מהרמב"ם (כמובא בהקדמת הכסף משנה): הרא"ש^{יא} כתב שאסור לפסוק הלכה מהרמב"ם מבלי לדעת את מקורותיו, אך בפשטות כוונת הרמב"ם היתה שכן יפסקו לפי ספרו^{יב} דהיינו ש"המצוה" כוללת "להורות" למעשה (ומכל מקום, המפרשים על הרמב"ם באו לתקן ולבאר את דבריו כדי שיהיה ניתן לפסוק מתוכו, כמו שכתב הכסף משנה).

התורה שבכתב – ה"עד"

כל התורה, כתבה משה רבינו, קודם שימות בכתב ידו, ונתן ספר לכל שבט ושבט, וספר אחד נתנהו בארון לעד שנאמר לקוח את ספר התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' אלהיכם והיה שם בך לעד.

למה חשוב לרמב"ם לומר כאן את סדר חתימת התורה שבכתב ונתינתה בארון לעד (ולהביא את הפסוק המעיד על כך)? יש לומר שכדי שיהיה אפשר לעשות לפי "המצוה", הפירוש בתורה שבעל פה, יש צורך שהתורה שבכתב תהיה קיימת ועומדת "לעד" בקדש הקדשים.

משמע מהרמב"ם (כמו שמדייקים האחרונים) שגם שמונת הפסוקים האחרונים בתורה נכתבו על ידי משה רבינו עצמו, כדברי רבי שמעון^{יג} שלומד זאת מהפסוק "לקוח את ספר התורה" (רבי שמעון הוא הגלגול של משה רבינו).

המלים "והיה שם בך לעד" הן כמו "עלה אלי ההרה והיה שם" בפסוק שהובא קודם, אלא שהניקוד שונה (אין עוד "והיה שם" בתורה). **והיה שם** אותיות **שם הוי'**, התורה היא שם ה'.

"וצונו לעשות התורה על פי המצוה ומצוה זו היא הנקראת תורה שבעל פה" יש רמז שהתורה שבעל פה נקראת כך גם מפני שהמעשה בפועל הוא "על פי" מה שהיא מפרשת (כמו "על פי התורה אשר יורוך"^{יד}).

מקור דברי הרמב"ם כאן הוא בגמרא^{טו}: מאי דכתיב ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם? לוחות אלו עשרת הדברות תורה זה מקרא, והמצוה זו משנה, אשר כתבתי אלו נביאים וכתובים, להורותם זה גמרא, מלמד שכולם נתנו למשה מסיני. יש כאן חמש מדרגות כנגד חמשת הפרצופים של עולם האצילות: "לחת האבן" כנגד קוצו של י, כתר. **כתר** אותיות בעשרת הדברות שהם "כתר תורה"; "תורה" היא "אורייתא מחכמה נפקת" – פרצוף אבא, י של שם הוי'; "המצוה", תורה שבעל פה, היא אמא, עליה נאמר "ואל תטש תורת אמך", ה עילאה; "אשר כתבתי", נביאים וכתובים, כנגד ו קצוות, פרצוף המדות, ו של שם הוי'; "להורותם", גמרא, כנגד המלכות, ה תתאה. אמנם בדרך כלל כתוב בקבלה (ומובא גם בתניא) שמקרא-משנה-תלמוד-קבלה הם כנגד עשיה-יצירה-בריאה-אצילות, אבל כאן המלכות היא הסוף והתכלית של "להורותם" (והרי אסור להורות מתוך המשנה, כמובא בכסף משנה בתחלת באורו לרמב"ם). "מאן מלכי? רבנן" – התכלית של "להורותם", פסיקה מהגמרא, היא המלכות. הפוסק הוא ה"דַּבָּר", המורה איך להנהיג את העולם.

הרמב"ם מסתפק כאן בשנים הראשונים, "התורה והמצוה", והוא אומר ש"המצוה" היא הקובעת למעשה, היא המגיעה להוראה "להורותם" (בסוד "כאמה בתה", "הא [תתאה] בהא [עילאה] תליא"). מטרת הרמב"ם בחיבורו היא, כפי שכותב בסיום ההקדמה, "יהא חיבור

יא שו"ת הרא"ש לא, ט.

יב כדברי אור החיים הקדוש בראשון לציון ברכות ס, א. ראה יד מלאכי כללי הרמב"ם אות כ.

יג בבא בתרא טו, א.

ח דברים יז, יא.

ט ברכות ה, א.

י ראה שיעור אור ל"ז תשרי ע"ג בסופו (עמ' תלד"תלח).

ארבעים דורות – השתלשלות עולמות אבי"ע

תורה שבעל פה למדה משה רבינו כולה בבית דינו לשבעים זקנים, ואלעזר ופנחס ויהושע שלשתן קבלו ממשה... מכלל החכמים שקיבלו מרבא רב אשי ורבינא. ומר בר רב אשי קיבל מאביו רב אשי ומרבינא. נמצא מרב אשי עד משה רבינו עליו השלום ארבעים דורות (ואלו הן: א) רב אשי מרבא. ב) ורבא מרבה... לט) ויהושע ממשה רבינו. מ) ומשה רבינו מפי הגבורה. נמצא שכולם מה' אלהי ישראל.

הרמב"ם מבאר את סדר מסירת התורה ממשה רבינו ועד רב אשי, וחוזר ומונה ארבעים דורות מרב אשי עד משה רבינו. רמז פשוט וידוע שארבעים הדורות הם כנגד ארבעים הימים שהיה משה רבינו בהר סיני (כשנאמר לו "עלה אלי הרה והיה שם"). בפנימיות, ארבעים הדורות הם כנגד ארבעת העולמות, אצילות-בריאה-יצירה-עשיה, בכל עולם עשר ספירות (כאשר הכל נמצא בסקירה אחת בתחילה, בסוד "קרא הדרות מראש", המשכת הדורות מהמחשבה הקדומה של 'אדם קדמון'). אם נצרף את שני הרמזים, אזי ארבעים הדורות מקבילים בפרט לארבעים הימים שמראש חודש אלול ועד יום הכיפורים הרמזים בסופי התבות "אני לדודי ודודי לי" בחלוקה של ארבע פעמים עשה.

קבלה משני דורות

אלעזר ופנחס ויהושע שלשתן קבלו ממשה. וליהושע שהוא תלמידו של משה רבינו מסר תורה שבעל פה וצוהו עליה. וכן יהושע כל ימי חייו למד על פה. וזקנים רבים קבלו מיהושע. וקבל עלי מן הזקנים ומפינחס.... אחיה השילוני מיוצאי מצרים היה ולוי היה ושמע ממשה והיה קטן בימי משה והוא קיבל מדוד ובית דינו.

פינחס קבל ישירות ממשה, יחד עם אלעזר ויהושע, ובכל זאת הוא נחשב מקבל מיהושע, וכן אחיה השילוני אע"פ ששמע ממשה נחשב

מקבל מדוד, כמו שכותב הרמב"ם בהמשך ברשימת ארבעים המקבלים: ואחיה מדוד. ודוד משמואל. ושמואל מעלי. ועלי מפנחס. ופנחס מיהושע. ויהושע ממשה רבינו. נראה מזה שמי שקיבל בצעירותו מרב אחד בדור אחד, וחזר וקיבל מרב אחד בדור השני, נחשב תלמיד הרב מהדור השני (וראה לקמן עוד על אחיה). זהו חידוש מיוחד לגבי פינחס, שנראה כשונה במעלה ליהושע בן נון אלא שיהושע 'גבר עליו' והתמנה לראש ככתוב בפרשתנו (כאשר המתנינות של יהושע עדיפה על הזריות של פינחס, פינחס הזריו נעשה לבסוף תלמיד של יהושע המתון!).

והנה בהמשך מונה הרמב"ם את תלמידיו של רבינו הקדוש, וביניהם רב ורבי יוחנן ושמואל, וכותב: ר' יוחנן קטן היה ואחר כן היה תלמיד לר' ינאי וקיבל ממנו תורה וכן רב קיבל מר' ינאי ושמואל קיבל מרבי חנינא בר חמא. ובהמשך מונה אותם הרמב"ם כמקבילים ישירים מרבינו הקדוש: ורבי יוחנן ורב ושמואל מרבינו הקדוש. כלומר, כיון שקבלו ישירות ממנו נמנים כתלמידיו אע"פ שאחריו המשיכו לקבל מתלמידיו הגדולים יותר. ולכאורה אין זה מתאים למה שהתבאר על פינחס ואחיה (אלא היה צריך למנות את רבי ינאי כמקבל מרבינו הקדוש ואת רבי יוחנן ורב כמקבילים מרבי ינאי).

ונראה שיש בזה שינוי בין הדורות. בדורות הראשונים הכל הולך אחרי גמר הקבלה, ולכן התלמיד נחשב לפי רבו האחרון, ואילו בדורות האחרונים העיקר הוא תחילת הקבלה ומי שזכה אפילו בהיותו קטן להיות אצל הרב מהדור הקודם הריהו נחשב תלמידו אע"פ שהמשיך לקבל תורה מהרב הבא אחריו (תופעה דומה קיימת אצל הרמב"ם עצמו שראה בצעירותו את הר"י מיגאש והחשיב אותו כרבו). יש לומר ש'קו התפר' הוא חתימת המשנה בידי רבינו הקדוש: כל עוד התורה שבעל פה אינה כתובה היא מתחדשת בכל דור ולכן העיקר הוא הקבלה מהרב האחרון שאצלו התורה הכי 'מעודכנת'. אך לאחר שהתורה שבעל פה נחתמת ונכתבת

בסוף: אחיה מדוד ודוד משמואל ושמואל מעלי ועלי מפינחס ופינחס מיהושע ויהושע ממשה רבינו. משה עצמו הוא השביעי החביב ואחיה הוא השביעי ממנו! חביבות השביעי הוא בקשר שלו לראשון ("נעוץ סופן בתחילתן"), וכך אחיה קשור למשה, הן בהיותו לוי כמשה (כמו שמדגיש הרמב"ם) והן בכך שבפועל "שמע ממושה". ורמז מובהק: אחיה השילוני היינו מהעיר **שילה = משה** (וממילא אחיה השילוני פירושו אחיה ה'משה').

בביאור השגת הראב"ד כתב הכסף משנה שכוונתו לומר שאחיה לא נחשב כמקבל מדוד אלא רק בבית דינו של דוד עצמו, וממילא לפי הראב"ד אחיה הוא בדור השישי. מכל מקום, הן לרמב"ם והן לראב"ד, אחיה מחבר בין משה רבינו (שראהו בילדותו) לדוד המלך (שהיה בבית דינו ואף אחריו), 'מוצע המחבר' ביניהם. אך יתכן שהראב"ד משיג על מה שהרמב"ם תפס כפשוטם את דברי חז"ל בגמרא¹ שאחיה היה מיוצאי מצרים, ולדעת הראב"ד אלו דברי אגדה שיכולים להתפרש על הנשמה של אחיה שהיא כנשמת אליהו הנביא המקיפה וחובקת את העולם.

אחיה השילוני הוא רבו של אליהו הנביא, כדברי הרמב"ם כאן, ובנסתר הוא גם רבו של רבי שמעון בר יוחאי² וחזר בדורות האחרונים כרבו של רבי ישראל בעל שם טוב³ (והרמז: **אחיה אליהו שמעון עולה ישראל עם הכולל**). אחיה מחבר בין הדורות לקראת המשיח (מאחה את הקרעים שקרע בבשורה על קריעת המלכות מבית דוד), ממשה ועד משיח דרך דוד, רשב"י והבעש"ט. מבואר שמשיח הוא נשמת משה רבינו בגוף דוד המלך⁴, ואחיה השילוני הוא שמחבר ביניהם. (והרמז: **משה רבינו אחיה השילוני דוד המלך = גוף פעמים אחד**).

יז בבא בתרא קכא, ב.
יח זח"ג שט, א.

יט תולדות יעקב יוסף פרשת בלק אות ג "אחיה השילוני שקבל ממושה רבינו ע"ה והיה מיוצאי מצרים ואח"כ מבית דינו של דוד המלך ע"ה והיה רבו של אליהו הנביא ורבו של מורי זלה"ה".
כ כמבואר בלב לדעת מאמר "פרק בעבודת ה'", ובכמה מקומות.

(כמו ה"ע"ד" המונח בארון של התורה שבכתב) אזי הלימוד הקודם הוא העיקרי (למרות שודאי יש חידושים מדור לדור).

דוד המלך בשלשלת הקבלה

ושמואל קיבל מעלי ובית דינו. ודוד קיבל משמואל ובית דינו.

האברבנאל השיג על הרמב"ם שהמלכים אינם בכלל מקבלי התורה ודוד גם אינו מן הנביאים⁵. ועוד, מכל המלכים הרמב"ם מנה רק את דוד המלך, לא את שלמה החכם באדם (שהיה לו בית דין ותיקן תקנות⁶) ולא את חזקיהו (ש"החזיר את התורה ליושנה"⁷) ועוד מלכים צדיקים שמן הסתם עמדו בראש הסנהדרין. לכן נראה שככלל המלכים אינם חלק משלשלת קבלת התורה מלבד דוד המלך כדמות שמעל מושג המלך הרגיל. יש לומר שדוד זכה להיות בשלשלת הקבלה בהיותו "נעים זמרות ישראל" ועתיד להיות המשיח ("דוד שמו"), ובפרט בזכות ספר תהלים (שבו נכללו גם מזמורים ממושה רבינו) ובזכות מזמור **קיט** המבטא את שיא הדבקות בתורה (ובו נאמר "אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך"). ברמז: תורה היא בחינת אדם, "זאת התורה אדם", "וזאת תורת האדם" (דברי דוד המלך), **אדם ר"ת אדם דוד משיח**. והנה **דוד** ועוד **תורה** עולים אדם במילוי: **אלף דלת מם**.

אחיה השילוני החביב

ואחיה השילוני מיוצאי מצרים היה ולוי היה ושמע ממושה והיה קטן בימי משה והוא קיבל מדוד ובית דינו. ואליהו קיבל מאחיה השילוני ובית דינו. השגת הראב"ד: ואחיה השילוני וכו'. א"א אין זה נכון אלא שהיה אחיה השילוני מבית דינו של דוד.

לפי הרמב"ם אחיה השילוני הוא "פ"ה שביעי" למשה רבינו, כמו שמסדר הרמב"ם

יז מובא בעבודת המלך כאן, עיי"ש.
טו כמו בהלכות עירובין פ"א ה"ב, ועוד.
טז ראה משלי כה, א וביאור הגר"א שם.

להמתיק את הקנאה

את החבריא קדישא כאשר חזר על המאמר הזה כפשוטו – שלפי "רוח הבריות" אפשר לדעת מהי "רוח המקום"). אם כן, כנגד קנאת הבריות ושנאתם, צריך גם ה' 'להתחזק' ברגש חיובי כלפי פינחס, והוא 'מצליח' ואומר "לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום" – אמירה מתוך התגברות (שעל כן ב"שלום" וקטיעא, השלום איננו שלם ממש) – ושולח את משה לספר זאת לעם כדי לשנות את רוחם שתהיה נוחה מפינחס כרוח המקום. "פינחס זה אליהו"¹ – גם אליהו מקנא לה² ואף על פי כן זכה שרוח הבריות תהיה נוחה הימנו לדורי דורות, וממילא גם רוח המקום נוחה הימנו. לכך מבקש לזכות גם תלמידו אלישע בבקשת "פי שנים ברוחך"³ – שיזכה להיות קנאי ש"רוח המקום" ו"רוח הבריות" נוחות הימנו.

האווה"ח מסביר שה"לאמר" בתחלת הפרשה – "וידבר הוי' אל משה לאמר. פינחס וגו"⁴ – אינו מיועד לפינחס (לגביו נאמר בהמשך "לכן אמר וגו'") – אלא לבני ישראל, שיש לומר להם איזו טובה גרם להם פינחס כדי שלא ישנאוהו על המעשה.

הקנאה מוציאה את האדם מן העולם,⁵ ומתברר שגם קנאה קדושה – מעשה קנאות – מוציאה את האדם מדעת הקהל של ה'עולם' (בה יש העלם אלקות). כך בכל מעשה קנאות, גם אלו שהקנאי פעל למענם שונאים אותו – פינחס קנא לה', ובכך הציל את ישראל, אך הם מקנאים בו ואומרים לו "מי שמך".

אכן, "כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו" ואם לאו "כל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו"⁶ (וכידוע⁷ עד כמה 'זעזע' מורנו הבעש"ט

1 ורמז: "הנני נתן" עולה ג"פ הר' ו"לו את בריתי שלום" ז"פ הר' – (עשרה הרים כנגד עשר ספירות; כל הר עולה סקילה – העם רצה לסקול את פינחס עשר פעמים, וה' המתיק מעליו את הדין גם בשמים; אך במעשה יפתח ובתו חטא פינחס בכך שלא "ירד מן ההר") בחלוקה לג'ר וז"ת.

2 עפ"י יל"ש פינחס רמז תשעא (וראה הנסמן באג"ק ח"ג עמ' קס).

3 מלכים"א יט, י"ד (ובכ"ד).

4 מלכים"ב ב, ט.

5 בקנאי דקדושה יש הארת שם קסא בשם קנא, בסוד "אהיה [במילוי קסא] אשר אהיה [במילוי קנא]", על דרך "רוח המקום" המתגלה ב"רוח הבריות".

נערך מרשימת הרב ע"י איתאל גלעדי. י"ב אייר תש"פ.

א במדבר כה, י"א.

ב שם פסוק יב.

ג אבות פ"ד מכ"א.

ד שם פ"ג מ". רוח הבריות רוח המקום עולה כתרא כתרא – שרש רוח הבריות באריך ושרש רוח המקום בעתיק. אמצעי התיבות עולים שלום – שלום בין הבריות למקום.

ה סה"ש תשה" עמ' 63. הוספות לכשי"ט (קה"ת, הוצאה שלישיית) קיא.

השיעור מוקדש לזכות:
יונת מילכה אסתר בת אפרת
לרפואה שלימה במהרה!

שפת אמת

פרשת פינחס

המעבר לדור נשי

[המקבלת, דלית לה מגרמה כלום], אוי לאותה בושה, אוי לאותה כלימה".

כך מבואר בחסידות¹ שמשה רצה לומר לדור הנכנס לארץ "ראה ישראל" ("לעיניהם"), אך הצליח לפעול בהם רק באופן של "שמע ישראל [הוי' אלהינו הוי' אחד]"² (על דרך "שמעו נא המורים" בהכאת הסלע), עד שנוכה לעתיד לבוא למדרגת "כי עין בעין יראו"³. הירידה מראיה לשמיעה היא ירידה מעולם האצילות (בו מקנת החכמה־הראיה), עולם האחדות, לעולם הבריאה (בו מקנת הבינה־השמיעה), בו מתקיים "ומשם יפרד"⁴.

כך, מסביר השפ"א, בדור המדבר "קוב"ה ואורייתא וישראל כולא חד"⁵. בדור הבא כבר יש פירוד – מתקיים "לבד בך נזכיר שמך"⁶ (מציאות בה יש הפרדה בין "בך" ל"שמך"⁷) – וזקוקים ל"ישראל מתקשראן באורייתא ואורייתא מתקשרא בקוב"ה"⁸. לכן דווקא במנין בפרשתנו מופיעה חתימת שם י"ה על

השפ"א מלמד⁹ שדור המדבר הוא דור זכרי ודור נוחלי הארץ הוא דור נשי ולאור זאת מסביר את הרצף של דין העברת נחלה לבת, שנעלם ממשה ונתגלה על ידי בנות צלפחד (מחבבות הארץ¹⁰); עלית משה להר העברים (לשון העברת נחלה) לקראת הסתלקותו; והצווי על סמיכת יהושע, מעבר מ"פני משה כפני חמה" (משפיע־זכר, סוד תורה שבכתב) ל"פני יהושע כפני לבנה"¹¹ (מקבל־נקבה, סוד תורה שבעל פה הנסמכת על תושב"כ).

הסבה להסתלקות משה – הכאת הסלע – היא ביטוי לאי־הצלחה במשיכת הדור הנקבי אחרי מדרגת משה הזכרית: משה לא הצליח ב"דברתם אל הסלע לעיניהם"¹² – לגרום שיראו את המים יוצאים מהסלע ו"להקדישני במים לעיניהם"¹³ – משום שבמדרגתם הנקבית הם מתביישים להביט במקור השפע, "מאן דאכיל לאו דיליה בהית לאסתכולי באפיה"¹⁴. לכן הם זקוקים ל"קח לך את יהושע בן נון... וצויתה אתו לעיניהם"¹⁵, מנהיג ששותף לבושת המקבל מלהביט במשפיע – סוד "פני יהושע כפני לבנה

ח ראה לקו"ת ואתחנן ג, ג ואילך. ובכ"מ.

ט דברים ו, ד.

י במדבר כ, י.

יא ישעיה נב, ח.

יב בראשית ב, י.

יג ע"פ זהר ח"ג עג, א.

יד ישעיה כו, יג. "לבד בך" עולה חן (ויש חן אמת לעומת חן של שקר) ו"לבד בך נזכיר שמך" עולה "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד" (בראשית א, ה), מגלות־ערב לגאולה־בקר והכל אחד.

טו ראה זהר ח"ב ט, איב.

נערך מרשימת הרב ע"י איתאל גלעדי. י אייר תש"פ.

א תרס"ג.

ב רש"י במדבר כז, א.

ג בבא בתרא עה, א.

ד במדבר כ, ח.

ה שם כז, יד.

ו ירושלמי ערלה פ"א, ה"ג.

ז במדבר כז, יח"ט.

פה"כ – בעת הסתלקות משה (אחרי המעבר של "עלה אל הר העברים", כנ"ל) הוא זכה לשער הנון^{כא} ולסוד המשנה^{כב}, גילוי האלקות בתורה שבעל פה (בתיקוני הדיקנא פומא קדישא הוא התיקון הי"ב, כנגד עיקר האמונה הי"ב של הרמב"ם – האמונה בביאת המשיח, לשון שיחה, תיקון הפה בתכלית וגילוי דבר ה' המאוחד בתורה שבעל פה).

כל משפחה^{טז} (בסוד "מגדל עז שם הוי' בו ירוץ צדיק ונשגב"^{טז}) בעוד בדור הראשון, דור דעה דאצילות, היו קשורים לה' בעצם. כך גם בתורה, בדור הראשון חשו וראו את האלקות בתוכה ("בסוד "אשרי אדם עוז לו בך"^{טז}) – "אשר ראו עיניך"^{טז} – וכעת אין חשים זאת והתורה רק מקשרת לאלקות. כך ניתן לפרש תורה שבעל פה כתורה שנמצאת פה, במקום המקום הנברא, ולא דבוקה בה'. אכן, גם במשה נאמר "פה אל

כ במדבר יב, ח.

כא ראה מגיד דבריו ליעקב (הוצאת קה"ת) בהוספות סט"ו. שער הנון הוא סוד איני יודע (לקוטי הלכות ספירת העמר א) – בגימטריא קסא – הרמוז בר"ת "פה אל פה".

כב ראה זהר ח"א כז, ב.

טז ראה רש"י במדבר כו, ה (ע"פ שהש"ר ד, כה).

יז משלי יח, י.

יח תהלים פד, ה.

יט דברים ד, ט; ז, יט. ועוד.

כל אחד כהן

פינחס לא היה כהן מתחילתו ונעשה כהן לאחר מעשהו. מכאן שבכל אחד מישראל גנוז כח של כהונה. זאת מצד השורש העליון ("ב"מקיף דאבא") שבו כל הפרטים הכלולים בכלל שווים לגמרי, כמו התא הבודד הראשון של העובר שממנו מתפתחים אחר כך כל התאים השונים.

כלל גדול בתורה

מעין גנים

נקודה חסידית | פרשת פינחס

אות זכרון ונס

על הגובה בשאל תחתית

כאמור, לפי רש"י (ורוב המפרשים) המלים "ויהיו לנס" מתייחסות רק למאתים וחמשים השרופים, הכתובים בסוף הפסוק, ולא לאלו שנבלעו באדמה הכתובים בתחלת הפסוק. אבל חז"ל מפרשים ש"ויהיו לנס" מתייחס (גם) לקרח ועדתו שנבלעו באדמה, וביחוד לפסוק הבא "ובני קרח לא מתו", דהיינו שבני קרח לא מתו על-ידי שנעשה להם מקום גבוה, "כיון שנבלעו קרח ועדתו נמצאו בניו עומדין בתוך הזה של ספינה שנאמר ויהיו לנס"¹. כך מפרש גם רש"י על הפסוק "ובני קרח לא מתו" – "הם היו בעצה תחלה ובשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם לפיכך נתבצר להם מקום גבוה בגיהנם וישבו שם" (אלא שרש"י לא מקשר זאת בפירוש למלים "ויהיו לנס"). דהיינו ש"ויהיו לנס" נדרש לאחרי ולפניו: "באכל האש את חמשים ומאתים איש ויהיו לנס ובני קרח לא מתו".

נס הוא דבר גבוה, ולכן הוא משמש (בעיקר בלשון חז"ל) למשהו על-טבעי, היוצא מדרך הטבע. הירידה לשאול תחתית היא למטה, אך בזכות התשובה של בני קרח שאמרו "משה אמת

במנין שבט ראובן נאמר "ובני אֵלִיָּאב נְמוּאֵל וְדָתָן וְאָבִיָּדָם הוּא דָּתָן וְאָבִיָּדָם קָרִיאֵי הָעֵדָה אֲשֶׁר הָצִו עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן בְּעֵדַת קָרַח בְּהִצְתָּם עַל ה'. וְתַפְתַּח אֶהֱרֹן אֶת פִּיהָ וְתַבְלַע אֹתָם וְאֵת קָרַח בְּמוֹת הָעֵדָה בְּאֶכֶל הָאֵשׁ אֶת חֲמִשִּׁים וּמְאִתִּים אִישׁ וַיְהִי לְנֹס. וּבְנֵי קָרַח לֹא מָתוּ"².

מפרש רש"י "ויהיו לנס, לאות ולזכרון למען אשר לא יקרב איש זר לחלוק עוד על הכהונה". רש"י מכוון למה שנאמר בפרשת קרח, בהמשך לציווי לקחת את מחתות הנחשת של מאתים וחמשים מקריבי הקטרת שנסרפו ולעשות אותם ציפוי למזבח, "וַיְהִי לְאוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל... וְזָכְרוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִקְרַב אִישׁ זָר אֲשֶׁר לֹא מִזְדֶּעֶ אֶהֱרֹן הוּא לְהַקְטִיר קְטֹרֶת לְפָנָיו ה' וְלֹא יִהְיֶה קְרָח וְכַעֲדָתוֹ"³. אם כן, ה"נס" הכתוב אצלנו הוא-הוא האות והזכרון הכתובים בפרשת קרח, ומוסבר⁴ שנס הוא דבר גבוה ובולט (כמו "וכנס על הגבעה") וכן האות והזכרון גלוי ונראה לכולם. יש להתבונן בשלש הלשוניות הללו, אות זכרון ונס, המופיעות בסדר מתפתח (תחלה כתוב "אות", אחר כך "זכרון" ולבסוף "נס")⁵.

נערך ע"י יוסף פלאי מהקלטת שידור ט' תמוז תשע"א.

א במדבר כו, ט"ו.

ב שם פסוקים גיה.

ג מדרשי כאן ועוד.

ד **אות זכרון נס** = 800, הרבוע הכפול של 20. בכל 4 רמות המספר 800 (הכרחי) 116 (סדורי) 44 (מ"ק) 8 (מק"מ) = 968 = הרבוע הכפול של 22. הכל שייך לנוסחת הרבוע הכפול: 2 8 18 32 50 72 – סוד **לב** נתיבות חכמה, **נ** שערי בינה, **עב** גשרים של **חסד** (והוא היסוד של הטבלה המחזורית בטבע כמבואר במ"א).

ה המספרים מ' עד 32 עולים **ס** ואחר כך 50, נ - דהיינו **נס**. ה מדרש תהלים מזמור א. ילקוט שמעוני פרשת קרח תש"נ. וראה בעל הטורים אצלנו.

ו **חמשים ומאתים איש ויהיו לנס ובני קרח לא מתו** = 2236 = הוי' פעמים **אלהים**, 2 פעמים 1118, **שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד** (קריאת שמע ערב ובקר). 250 איש ועוד 3 בני קרח = 253 = 22 במשולש (ראה לעיל על הרבוע הכפול של 22).

חוש השמיעה. כאשר קורה משהו מיוחד בעולם, 'נס' יוצא דופן, צריך גם לראות, לשים לב, וגם לשמוע בהתבוננות פנימית ("דערהער" בלשון החסידות¹)

אות, זכרון ונס מקבילים לשלישיה המפורסמת של מורנו הבעל שם טוב, עולמות, נשמות, אלקות: האות הוא דבר חידוש הקורה במציאות, בעולם; זכרון הוא מה שהנשמה זוכרת, שייך למוחין-שכל; ואילו נס הוא גילוי אלקות נטו, לגמרי למעלה מהטבע. נקביל את שלשת המושגים גם למערכת הספירות:

הפעם הראשונה שכתוב "אות" בתורה היא בהקשר של ברית, ברית הקשת שכתה ה' עם נח, "לאות ברית"². גם בהמשך פעמים רבות "אות" הולך יחד עם "ברית"³, כמו הביטוי "אות ברית קדש" (שאומרים בברית מילה). הברית בקבלה שייכת לספירת היסוד, "צדיק יסוד עולם" (הצדיק שומר הברית). זכרון הוא דעת, מוחין⁴. נס הוא כבר כתר, למעלה מהשכל, למעלה מטעם ודעת.

ועוד, היסוד מקבל מהנצח ומההוד, כאשר הנצח הוא "עומק רום" וההוד "עומק תחת". כאשר היסוד, האות, מקבל מההוד הוא נקרא זכרון – זוכרים משהו, מודים שכך היה ומודים במוסר-ההשכל היוצא מהדבר (בחינת "זוכר הברית"). לעומת זאת, כאשר היסוד מקבל מהנצח הוא נקרא "נס", לשון גובה⁵.

ותורתו אמת⁶ הם היו 'על הגובה' גם בגיהנם. בעומק, גם במצב שהאדם יורד למטה-מטה הוא יכול לפגוש את ה'. אדרבה, דוקא בירידה לשאול פוגשים את ה' יותר ממקום אחר: "אם אָסַק שָׁמַיִם שָׁם אָתָּה וְאֶצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּחֱ" – כמה שאעלה אל-על ("אסק" פירושו אעלה) אתה עדיין "שם", רחוק ממני, גבוה עד איך סוף, "גבוה מעל גבוה" (כאשר המלה "שמים" עצמה נדרשת בפסוק זה כמו שם בלשון רבים), אבל אם "אציעה שאול" אז "הנך", הנה אתה ממש כאן! כשאדם עולה לשמים הוא לעולם לא יהיה גבוה, ככל שיעלה הוא ירגיש יותר את אפסיותו וריחוקו, עד כמה הוא נמוך וקטן, כל גילוי והארה נעשה קטן ביחס לגילוי נעלה ממנו. אבל כשנמצאים למטה פוגשים את ה'עצמות'. בני קרח הם אסיר ואלקנה ואביאסף⁷ – מהם יצאו המשוררים בבית המקדש ושמואל הנביא השקול כנגד משה ואהרן. והנה מה שנאמר "לא מתו" משמע שיש בהם צד של חיים נצחיים, כמו שנאמר "יעקב אבינו לא מת" ו"משה לא מת"⁸ (צדיקים בודדים שנאמר עליהם כך).

להאזין ולראות בשלש רמות

נחזור לביטויים אות זכרון ונס. בפשטות, אלו שלש דרגות של ראייה, תיקון חוש הראיה (פרשת פינחס קוראים בחדש תמוז שהחוש שלו בספר יצירה הוא ראייה), אך יש רמז יפה: אות זכרון נס ראשי תבות **אזן**, "אזן מלין תבחן"⁹,

1 תבנומא קרח יא.

2 ח תהלים קלט, ח.

3 שמות ו, כד. אסיר אלקנה אביאסף = תורה, "משה אמת ותורתו אמת". הבן השלישי, אביאסף = הוי' אלהינו הוי' (היחוד של קריאת שמע) = חצי קרח. סוד שלם וחצי. כאשר נבנה סדרה, אביאסף (154) אלקנה (186) אסיר (271), אזי שבעת האיברים הראשונים עולים 3605, 7 פעמים תפלה (הערך הממוצע). בני קרח, בשר שלהם, עושים מתורה תפלה, ובכך מייחדים בשלמות קודשא בריך הוא ושכינתיה, ודוק. אם נוסיף ל-3605 הנ"ל את קרח עצמו (בסוד אז, א מעל ז, "אז ישיר" של בני קרח המשוררים) נקבל 7 פעמים 559, חצי 1118 (הפסוק שמע ישראל וכו' כנ"ל).

4 תענית ה, ב.

5 יא סוטה יג, ב.

6 יב איוב יב, יא; שם לג, ד. "אזן מלין תבחן" ר"ת אמת, שמיעה פנימית המזהה את האמת.

7 ראה ישעורים בסוד ה' ח"א עמ' קמו.

8 יד בראשית ט, יג.

9 שם יז, יא ("ונמלתם את בשר ערלתכם והיה לאות ברית").

10 אות זכרון מוזכרים יחד בהקשר למצות תפילין – "והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך", "בין עיניך" היינו מקום הדעת והמוחין בכלל. קודם אות ואחר כך זכרון ושיש כאן עליה מלמטה למעלה (כאשר העליה הבאה היא בחינת נס). מכאן נלמד שבקיום מצות תפילין – התקשרות הלב (ששם נקודת ציון היסוד, רעוּתא דלבא) והמחנה לה – טמונה הסגולה לראות ולשמוע (ראיה שייך לתפילין דר"ת ושמיעה לתפילין דרש"י) את האות-זכרון [נס] שבכל דבר שבעולם.

11 במלים אות זכרון נס ישויות. הערך הממוצע של כל אות = יסוד, רמז מובהק שהכל קשור לתיקון הברית, תיקון היסוד (על כלי הספירות הכלולות בו, סוד "כלי בשמים ובארץ", כלי = יסוד כנודע). י פעמים יסוד (אות זכרון נס) = שרש (בחינת יסוד). סוד

מלכויות זכרונות ושופרות

השלישיה "אות זכרון נס" מזכירה את השלישיה המפורסמת בתפלת ראש השנה, מלכויות זכרונות ושופרות (ראש השנה מופיע בהמשך הפרשה, "יום תרועה יהיה לכם"), בדרך הבאה:

ההשוואה בולטת ב"זכרון" – מקביל לברכת זכרונות.

"אות" שייך לברכת מלכויות. הוסבר שאות שייך ליסוד, אך היסוד משפיע למלכות הנקראת בעצמה אות ומופת ("כמופת הייתי לרבים"^ח). כלומר, האות הוא המלך, או הצדיק המשפיע במלך^ט (כאשר היחס בין הצדיק המשפיע למלך המקבל הוא כיחס בין המלך לעם, והרמז: **צדיק מלך = אין מלך בלא עם**. מלכות מתוקנת כוללת צדיק מלך ועם^י).

"נס" שייך לברכת שופרות. רמז מובהק לדבר בפסוק "עד מתי אראה נס אשמעה קול שופר"^{כא} – רואים את הנס ויחד עם זה שומעים את קול השופר. מכאן רמז נוסף למה שהתבאר שיחד עם הראיה צריך להיות שמיעה, השמיעה מפנימה את הראיה, ללמוד את מוסר ההשכל שבראיה (בשופרות נמצא העם של המלך: השופר מקבץ את כל העם, "וכל העם רואים את הקולת", **עם = נס**).

לסיכום^{כב}:

אות	עולמות	יסוד (משפיע למלכות)	מלכויות
זכרון	נשמות	דעת	זכרונות
נס	אלקות	כתר	שופרות

יהי רצון שנראה איך בכל דבר בעולם יש אות-זכרון-נס, וגם מי שחטא ונפל עד לגיהנם יגיע עלידי תשובה לבחינת נס, 'על הגובה'.

כנגד שלשים מעלות של המלכות ויהודה שבט המלכות. עם צדיק מלך ר"ת **עצם**, זו עצם המלכות.

כא ירמיה ד, כא.

כב רמזים בזה: **אות זכרון נס** ועוד **עולמות נשמות אלהות** = 70 פעמים יחידה. **יסוד דעת כתר** ועוד **מלכויות זכרונות שופרות** = 91 פעמים יחידה. הכל יחד = 7 פעמים חיה פעמים יחידה (זה הדבר אשר צוה הוי' ועוד).

"והיה ביום ההוא שרש ישי אשר עמד לנס עמים וגו'" (ראה בעל הטורים כאן).

יח תהלים עא, ד.

יט **אות מלך** = 497, כפולת 7. **אות צדיק** = 611 (אסיר אלקנה אביאסף כנ"ל), כפולת 13 - זוג מובהק של זכר (13, צדיק) ונקבה (7, מלך).

כ **מלכות צדיק מלך עם** = 900, ל ברבוע (סוד "הלב היהודי").

הזקן והצעיר

משה רבינו הוא הזקן, ראש בני ישראל, בן מאה ועשרים שנה. והנה כאשר נעלמה הלכה ממשה הזקן בא פינחס הצעיר ועשה מעשה. אך משה הודה לפינחס ושמח בו, בחינת "ורב יעבוד צעיר". אכן, פינחס היה צעיר מצד גופו, אבל מצד נשמתו הוא זקן, כי הוא זכה לנשמה עתיקה של מלאך, כדברי חז"ל "פינחס זה אליהו" דהיינו שבפינחס נכנסה הנשמה הזו הנקראת אליהו (עוד לפני שהגיע אליהו הנביא עצמו). לכן פינחס אליהו מבשר את בוא המשיח – גם המשיח זקן מצד נשמתו שקדמה לעולם וצעיר מצד גופו המופיע בדור האחרון לגלות וראשון לגאולה.

לחיות עם הזמן

כלל נוקטים כרבי אבהו. אכן, מוסבר ש"אלו ואלו דברי אלקים חיים", יש צדיק שבעל תשובה גדול ממנו ויש צדיק שגדול מבעל תשובה – צדיק 'רגיל' מדרגתו למטה ממעלת בעל תשובה אבל יש צדיק-בעל-תשובה שקנה את מעלת התשובה, "כל ימיו בתשובה", והוא למעלה מבעל תשובה 'רגיל'. על כך נאמר שהמשיח בא להחזיר את הצדיקים בתשובה, להוסיף לצדיק את מעלת בעל התשובה.

אכן, כמו שיש צדיק שנעשה בעל תשובה כך יש בעל תשובה שנעשה צדיק – התחיל כרשע רחוק לגמרי מתורה ומצוות, התגייר ונעשה בעל תשובה, ולבסוף נעשה צדיק גמור, גדול בתורה ובמעשים טובים עד שנעשה אחד משלשלת מקבלי התורה כשמעיה ואבטליון. בעל-תשובה כזה גדול יותר מסתם צדיק וסתם בעל תשובה. כאמור, המשיח הוא שהופך את הצדיק לבעל תשובה, אך כדי שבעל תשובה יהפוך לצדיק גמור צריך את הכח העצמי של בעל התשובה המתאמץ לזכות ב"כתר תורה" המונח בפני כולם, כאשר הקב"ה בעצמו מסייע לו בכך!

שלשת הדברים שאמר שמעיה הן הדרכה לגר-בעל-תשובה עד שיזכה לבסוף לכתר תורה: תחילה "אהוב את המלאכה" (שהרי "אדם לעמל יולד"¹); "ושנא את הרבנות", אל תמנע מלעסוק במלאכה ואל תרצה להשתרר על הצבור (כפירושי הרע"ב), שהרי הנהגת בעל התשובה היא להיות שפל רוח ביותר; "ואל תתודע לרשות" ("כדי ליטול רבנות על ידיה... אי נמי שלא יעבירוך על דעת קונך", רע"ב). והרמז בשלשת הדברים, **המלאכה הרבנות לרשות = ארבע פעמים שמעיה.**

שמעיה ואבטליון

השנה י

שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיֹון קִבְּלוּ מֵהֶם.
שְׁמַעְיָה אוֹמֵר, אֶהוּב אֶת הַמְּלָאכָה,
וְשֵׁנָא אֶת הַרְבִּנּוּת, וְאֵל תִּתְּוֹדַע לְךָ שׁוֹת.

שמעיה ואבטליון היו "מבני בניו של סנחריב"², ולדעת הרמב"ם ועוד מפרשים³ הכוונה שהיו גרי צדק ממש (ולא כמי שאומר שהיו מצאצאי גרים⁴), וכן עולה מדברי האר"י הקדוש⁵. גרי הצדק הם בעלי תשובה הגדולים ביותר, מגוי ליהודי, ואילו יהודי ממשפחה מיוחסת הוא בחינת צדיק מעיקרו. לכן נלמד על מעלת שמעיה ואבטליון מתוך השוואה למעלת בעלי תשובה.

והנה נחלקו בגמרא⁶: רבי יוחנן אומר שמעלת הצדיקים גדולה ממעלת בעלי תשובה ואילו רבי אבהו אומר "במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם עומדים", ובדרך

נערך ע"י יוסף פלאי.

א גיטין נז, ב.

ב רמב"ם בהקדמה ליד החזקה. וכן ברש"י ברכות יט, ב ד"ה דוגמא. וכ"כ הרשב"ץ במגן אבות והרע"ב בפירושוש כאן, ועוד. ומה שהקשו אך התמנו גרים להיות אב בית דין ונשיא (שהרי גר פסול לדון ונשיא הוא שררה שגר פסול לה), תירצו הפוסקים שכיון שקבלו עליהם מועיל, ובפרט שלא היו כמותם בישראל – ראה ריב"א עה"ת שמות כא, א בשם הסמ"ג. מגן אבות כאן. כנסת הגדולה חו"מ סי' ז (הגהות בית יוסף). ברכי יוסף שם אות ו. תומים שם סק"א. ואכמ"ל.

ג מהר"ל ותו"ט כאן.

ד ספר הלקוטים פרשת וירא, ובעוד מקומות.

ה ברכות לד, ב.

1 כרמב"ם הלכות תשובה פ"ז ה"ד.

2 איוב ב, ז. סנהדרין צט, ב, והפירוש "לעמל מלאכה" שם הוא כנגד אברהם אבינו (כמבואר במ"א), אבי הגרים.

ארבע מהפכות

המהפכה הרביעית

בחבט כולל

בשנים האחרונות, הרב מלמד על ארבע 'מהפכות' גדולות בהלכות תלמוד תורה: כתיבת התורה שבעל פה, נטילת שכר על לימוד תורה, לימוד תורה לנשים ולימוד תורה לאומות העולם, כאשר היום אנו נמצאים בעיצומה של המהפכה השלישית ובראשיתה של המהפכה הרביעית

ובהסתמך על הכלל "עת לעשות לה' הפרו תורתך". תחילה ההיתר היה מצומצם אך לבסוף "התירו לכתוב כל הספרים וכל הברכות והתפלות מפני שנתמעט הלב ונתרבה השכחה"^א. יותר מזה, הדבר הפך למצוה – לכתוב ולהדפיס ולהפיץ תורה ברבים. ועוד, בכתיבת המשנה התברר שהתורה שבעל פה הגיעה לשלב 'הבשלה' שבו ניתן לכתבה ולסכמה, וכן הכתיבה בכל דור ודור. הכתיבה מאפשרת גם את הרחבת מעגל הלומדים, נגישות התורה לכל אחד (והמשכה באמצעי הטכנולוגיה של היום). בפנימיות, היחס בין תורה שבכתב לתורה שבעל פה הוא היחס שבין חכמה ובינה. תורה שבכתב היא "מוסר אבין", אור החכמה (הנקראת אבא) העצמי, בשם הוי'. תורה שבעל פה היא "תורת אמך", בינה (הנקראת אמא), ה ראשונה בשם הוי'. הבינה קולטת את אור החכמה בכלים רחבים של הבנה והעמקה, מפתחת ומולידה הוראות מעשיות. אם כן, כתיבת התורה שבעל פה משמעותה עליית הבינה-אמא להתכלל בתוך החכמה-אבא (במושגי הקבלה: אמא עילאה הכלולה באבא עילאה).

נחזור בתמצית על ארבע המהפכות, ונקביל אותן למבנה היסודי בפנימיות התורה של ארבע אותיות שם הוי'. בכללות, יש כאן תהליך של עליה, כאשר כל דרגה עולה ומתכללת בדרגה שמעליה, כפי שיוסבר.

המהפכה ראשונה, כתיבת התורה – מבינה לחכמה

"דברים שבעל פה אי אתה רשאי לכותבן"^א – התורה שבעל פה חיה ונושמת רק בתוך בית המדרש ואין לה קיום עצמאי בספרים. לאיסור הכתיבה נאמרו כמה טעמים, ומהם: התורה שבכתב היא המלים המדויקות והתורה שבעל פה היא מה שקיים בהבנה שלנו שאי אפשר להגביל בכתיבה; כדי לשמור את התורה שבעל פה בתוך עם ישראל, ללא מגע יד נכרי; מעלת הלימוד החי בעל פה; ועוד.

כל זה עד בוא המהפכה שהחלה בחתימת המשנה וקביעת הנוסח המדויק, ובהמשך כתיבת המשנה והתלמוד וכל הספרות התורנית, הכל "כדי שלא תשתכח תורה שבעל פה מישראל"^ב

נערך ע"י יוסף פלאי. מאמר תשיעי בסדרה.

א גיטין ס, ב לגרסת רש"י.

ב לשון הרמב"ם בהקדמה ליד החזקה.

ג שו"ע אדה"ז שלד, יב.

ההפכה שניה,

לימוד בשכר – ממדות לבניה

אמא') לשני השלישים התחתונים המגולים, מקור המודעות העצמית הנפרדת, ולפי זה משמעות המהפכה היא עליה לשליש העליון שבו המודעות הפרטית-העצמית נכללת במודעות האלוקית ובתודעת הכלל.

ההפכה שלישית,

נשים לומדות – ממלכות למדות

אשה פטורה ממצות תלמוד תורה, ובמשנה אף נאמר "כל המלמד את בתו תורה כאילו לומדה תיפלות".¹ תמיד היו בישראל נשים מיוחדות לומדות תורה (ואף מלמדות), אך ככלל לא היה נהוג ללמד את הבנות תורה באופן מסודר כמו בלימוד הבנים, אלא רק הכשרה מעשית במצוות בחוג המשפחה. אולם בדורות האחרונים התברר שחובה קדושה היא לעסוק בחינוך הבנות לתורה ולייסד בתי ספר עבורן, כאשר הנשים עצמן נוטלות חלק בראש לא רק בחינוך הילדים בבית אלא בחינוך הילדים לתורה (כולל הבנים הקטנים). במבט של פנימיות התורה, המהפכה אינה רק 'בדיעבד', מכורח המציאות (כדי למנוע את עזיבת אורח החיים המסורתי וכיו"ב), אלא משקפת את עליית האשה-הנוקבא בכלל, "עליית המלכות" לכתחילה לקראת הגאולה.

האשה שייכת לספירת המלכות, ה אחרונה בשם הוי', המקבלת מהספירות שמעליה ובפרט מ"זעיר אנפין", אות ו בשם הוי', המכוון כנגד הזכר-המשפיע. במהפכה השלישית, עליית מעמד האשה, האות ה עולה להתכלל באות ו – האשה מגלה את כח המשפיע שיש בה. מבואר בגמרא שהאשה פטורה ללמוד משום שהיא פטורה מללמד, כיון שהיא מקבלת יותר מאשר משפיעה, אבל בעליית האשה נחשף כח ההשפעה שלה והיא מלמדת ולומדת תורה (כמובן לא בטשטוש הגבולות בין איש לאשה ופריצת גדר הצניעות).

המהפכה השניה היא נטילת שכר ללמוד וללמד תורה. חכמי המשנה הזהירו שלא לעשות את התורה קרדום לחתוך בה, ולא ליהנות מדברי תורה, ורובם הגדול התפרנסו ממלאכתם. במיוחד החמיר הרמב"ם בדבר וכתב "כל המשים על לבו שיעסוק בתורה ולא יעשה מלאכה ויתפרנס מן הצדקה, הרי זה חלל את השם ובוזה את התורה וכבה מאור הדת וגרם רעה לעצמו ונטל חייו מן העולם הבא".² גם למלמדים ודיינים וכיו"ב הותר לקחת רק 'שכר בטלה'.

אך למעשה הלך והתפשט הנוהג שלומדי התורה מקבלים תמיכה קבועה (הספקה) מקופת הציבור או נדיבי העם, והרבנות הפכה למשרה בשכר. כך הכריעו להלכה רוב חכמי ישראל (שלא כרמב"ם), ובראשם הבית יוסף שקבע שגם אם הדבר אסור מעיקר הדין הרי "עת לעשות לה' הפרו תורתך". ואדמו"ר הזקן ביאר³ שאמנם אין ללמוד מתחילה במטרה שהתורה תשמש "לצורכו" אבל לאחר שלמד וכעת אין לו מקור פרנסה ניתן לקבל תמיכה "לצרכה" של התורה שיוכל לעסוק בה. בפועל, המהפכה הזו מאפשרת השקעה מרובה בתורה וגידול תלמידי חכמים ורבנים לרוב. בפנימיות, תחילה היה 'חשד' לשימוש בתורה כאמצעי לפרנסה, אבל במהלך הדורות התברר שניתן לסמוך על כוונת הלומדים שהתורה היא המטרה והשכר הוא "לצרכה". כמו כן התעמקה תחושת הערבות בין התומכים ללומדים, כשותפות של יששכר וזבולון.

מהפכה זו היא עליית המדות, ו בשם הוי', לתחום המוחין בכלל ובפרט לבניה, ה ראשונה. במדות יש הרגשת-עצמי ודאגה לעצמי, ואילו המוחין שייכים לעיסוק בתורה לשמה-לצרכה. גם בתוך ספירת התפארת (עיקר המדות) יש חלוקה בין השליש העליון, המכוסה (תחת 'יסוד

ד הלכות תלמוד תורה פ"ג ה"י.

ה הלכות תלמוד תורה ד, טו.

1 סוטה פ"ג מ"ד.

הספרים, עם הש"ס המהודר שנקנה לחתונה, השולחן ערוך וספרי המדרש והחסידות...

המהפכה השניה מבשרת את דמות הרב. התואר 'רב' נאמר כבר על חכמי הגמרא, אבל בדורות הבאים הוא קיבל משמעות נוספת של עיסוק קבוע ו'מקצוע', כמו רב העיר וכיו"ב, "בזמן הזה שמקבלים רב ועוקר דירתו ממקומו ובא לכאן וקוצבים לו שכירתו כמו שמשכירים פועל"^א. לפי הרמב"ם, תלמידי החכמים הגדולים ביותר אינם רשאים להיות 'רבנים' כאלה, כיון שעליהם לעמול קשה לפרנסתם, אבל המהפכה השניה 'שחררה' במידה רבה את הרבנים מ"עול דרך ארץ" ואיפשרה להם להקדיש את זמנם ומרצם ללמוד וללמד.

המהפכה השלישית מבשרת כמובן את הופעת האשה הלומדת, אבל נתבונן בדמות נוספת הקשורה לכך ברובד פנימי יותר והיא דמות הרב^ב בחסידות. כלומר, תנועת החסידות, עם דמות הרבי-הצדיק בראשה, מאפשרת למהפכה השלישית שתיעשה בצורה מתוקנת (ולא לחנם, גדול 'המהפכנים' בזה הוא הרבי מליובאוויטש). הדגש של החסידות על עבודת ה' בשמחה, פנימיות התורה, וחשיבות אהבת ישראל והקהילה החמה – כל זה מאפשר לנשים להתקשר לדמות הרבי ולהיות 'חסידה' ושליחה של הרבי בדיוק כבעלה (ואף יותר ממנו). אשה שיש לה רבי – התורה שלה לא תהיה תיפלות! באופן פשוט, השייכות לרבי נותנת מסגרת שומרת של יראת שמים ועבודה פנימית, וכך אין חשש לנצל את הידע התורני לערמומיות שלילית. ועוד נקודה עיקרית: רבי נחמן לימד שיש "לעשות מהתורות תפלות"^ג, להפוך את ידיעת התורה הבאה מלמעלה למטה לתפילה הנובעת מלמטה למעלה – זו דרך לימוד התורה של האשה, החווה את התוכן הלימודי ב"בינת הלב" הפנימית ומיד 'מתרגמת'

הפכה רביעית, תורה לאומות – עליה לתחום האצילות

במהפכה הרביעית למדנו על לימוד תורה לגוים, הן במטרה להפיץ את האמונה בכלל ושבע מצוות בני נח והן במטרה למשוך את הראויים להיות גרי-צדק. בכללות, היחס בין ישראל לעמים מקביל ליחס בין עולם האצילות האלוקי לעולמות התחתונים, בריאה יצירה ועשייה. תיקון האומות להיות בדרגת חסידי אומות העולם (ואף גר תושב, כאשר היובל נוהג), היא העלאתם לתחום עולם הבריאה, שבו יש הכרה מפורשת בכך שהם נבראים יש מאין, אך העיקר הוא להגיע אל אותן נשמות גדולות של הגרים (כשמעיה ואבטליון^ד) הנכנסים דרך ה'שער' של ספירת המלכות ונכנסים לתחום עולם האצילות האלוקי להיות כישראל. "אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו אלו הגרים שהם יראי ה' שהם באשרי כשם שנאמר בישראל 'אשריך ישראל'^ה."

ארבע דמויות במהפכות

ארבע המהפכות מתקשרות לארבע דמויות שונות, ליתר דיוק ארבעה 'טיפוסים' שונים, בעם ישראל^ו:

המהפכה הראשונה מבשרת את הופעת הדמות של "יודע ספר"^ז. אמנם גם לפני המהפכה היו עשרים וארבעה ספרי התנ"ך (ומי שאינו יודע אלף-בית לא היה יודע לקרוא בהם), אך אינה דומה קריאה בתורה ובנביא ללימוד בגמרא למשל. הטיפוס של היהודי היושב והוגה בגמרא, שקוע ליד ארון הספרים בירכתי בית המדרש, מעיין בתכריך של דפים בלכתו בדרך, הבקי בספרות התורנית ואוהב אותה – זהו יודע ספר שנוולד מהמהפכה הראשונה. כך נבנה הבית היהודי המסורתי שבו תופס מקום של כבוד ארון

ז ראה מדור פרקי אבות בגליון זה.

ח במדבר רבה ח, ט, ע"י"ש.

ט להרחבה ראו שיעור אור לז' שבט תשע"ה.

י מקור הביטוי ע"פ ישעיה כט, יב, ושם הכוונה למי שידוע לקרוא. בספרי הראשונים נמצא הרבה במשמעות של בעל ידיעה בסיסית לכל הפחות בתלמוד ובפוסקים.

יא שו"ת חת"ס יו"ד סי' רל.

יב הקדמת הספר לקוטי תפלות.

במידה מסוימת, אומות העולם מצפים למשיח עוד יותר מאתנו! אמנם אנו מצפים מאד לגאולה השלמה בביאת המשיח ושלמות קיום התורה והמצוות, אך סוף סוף אנו לומדים תורה ומקיימים מצוות גם בזמן הגלות (עד שיכול משהו לטעות ולומר כאילו אנחנו יכולים לחזור לפולין, ח"ו), גם ללא ה'ציור' הממשי של משיח ומקדש וכו', אבל הגוי חייב את הדמות הממשית של המשיח. לא לחנם הנצרות (עדיין הדת הדומיננטית בעולם) לקחה דמות של יהודי והפכה אותו ל'מושיע' – כיון שהגויים באמת זקוקים לדמות של מושיע, מושיע אמיתי בשר ודם (השולל בתכלית עבודה זרה, הפוך מאותו האיש). כמו שדמות הרבי באה יחד עם "אור חוזר" של עליית מעמד האשה, כך הופעת המשיח באה מתוך "אור חוזר" של אומות העולם המצפות למשיח האמיתי, כמו שמתאד הרמב"ם¹⁰ שהנצרות והאסלאם הכינו את העולם לקראת המשיח וכאשר יבוא המשיח באמת הם יכירו בשקדם. למעשה, נלמד מכאן שהפצת התורה לאומות העולם באה יחד עם מסר 'משיחי' מפורש: לא להחביא ולהתנצל אלא לדבר בפשטות ובגלוי על מלך המשיח שיבוא ויתגלה במהרה בימינו.

טו הלכות מלכים פ"א ה"ד.

את התורה לתפלה. לעשות מהתורות תפלות מציל מתורה שהיא תיפלות! יותר מזה, הרבי עצמו צריך 'חסידות' ולא רק חסידים – כדי שהצדיק יהיה באמת רבי, "ראש בני ישראל", יש צורך בהתקשרות הנובעת מלמטה, ב"אור חוזר" של האשה.

המהפכה הרביעית קשורה במיוחד לדמות המשיח. ראשית, הפצת התורה והאמונה לכל אומות העולם היא יעוד משיחי מובהק, כמודגש בדברי הנביאים כמו "וְהָלְכוּ עִמָּי רַבִּים וְאָמְרוּ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֵל הַר ה' אֶל בַּיִת אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְיִרְנוּ מִדְּרָכָיו [רד"ק: והמורה הוא מלך המשיח] וְנִלְכֶה בְּאֲרֻחֹתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תִנְוָה וְדָבַר ה' מִירוּשָׁלָּם. וְשָׁפַט [ראב"ע: השופט והוא המשיח] בֵּין הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים וְכָתַתּוּ חֻבּוֹתֵם לְאַתֵּיּם וְחִנִּיתוּתֵיהֶם לְמִזְמְרוֹת לֹא יִשָּׂא גּוֹי אֶל גּוֹי חֻבּ וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה"¹¹. וכדברי הרמב"ם "שאותו המלך שיעמוד מזרע דוד בעל חכמה יהיה יתר משלמה, ונביא גדול הוא קרוב למשה רבינו, ולפיכך ילמד כל העם ויורה אותם דרך ה', ויבואו כל הגוים לשומעו"¹². בעוד אנחנו מחפשים 'היתרים' ללמד תורה לאומות, המשיח הוא בכך את עיקר השליחות שלו, "לתקן עולם במלכות שדי וכל בני בשר יקראו בשמך".

יג ישעיה ב, ג"ד.
יד הלכות תשובה פ"ט ה"ב.

מבחן הקנאות

שני תנאים עיקריים לקנאות שתהיה טהורה ואמתית: א. שתהיה ללא נגיעות. ב. שתבוא מתוך אהבת ישראל. פינחס במעשה הקנאות שלו לא קיווה לשכר ותגמול, אדרבה הוא הסתכן בעצמו (ולפי ההלכה זמרי היה יכול להתגונן ולהרוג את פינחס!) וזכה תחילה לקיתונות של בוז. מעשהו נבע מאהבת ישראל, לאחר שראה את המגפה ונזעק להצלה, "ויכפר על בני ישראל".

לחיות עם הזמן

הסיפור החסידי

רבי שלמה מקרלין | וארשת'ך לי באמונה

רבי שלמה הלוי סג"ל נולד בשנת תצ"ח לאביו רבי מאיר. היה תלמיד מובהק למגיד ממעזריטש ורבי אהרון מקרלין, ומראשי החסידות בליטא. נודע כבעל מופת מופלא, ורגיל היה לומר כי "המופת הגדול ביותר הוא להכניס לתוך לבו של ישראל שפע קודש, שיהיה ביכולתו להתפלל לה' יתברך". רבי שלמה תבע בחריפות אהבת ה' ויראתו גם בעת למוד התורה, וידידו אדמו"ר הזקן אמר עליו כי "הוא חי טפח מעל הקרקע". לאחר פטירת רבי אהרון מקרלין בשנת תקל"ב מילא את מקומו בקרלין, ובי"ז בתמוז ה'תקנ"ב, בהיותו בן 52, נורה ברגלו על ידי קוזאק בזמן קבלת שבת. לאחר פציעתו סיפר שנגזרה גזירה קשה על מחצית מעם ישראל, אך הוא הסכים להיות כופר נפשם. הצדיק מסר את נפשו ומת על קידוש ה' לאחר חמישה ימים, בכ"ב תמוז. מבין תלמידיו הרבים, שלשת המפורסמים היו רבי אשר מסטולין – בנו של רבי אהרון מקרלין – שמילא את מקומו בקרלין, רבי מרדכי מלעכוויטש [ממנו יצאו שושלות קוברין, סלונים ועוד] ורבי אורי 'השרף' מסטריליסק.

את הפסוק "וארשת'ך לי", וכשנכנס החסיד עמד רבי שלמה במילים "וארשת'ך לי באמונה". כאשר שמע זאת האורח, התחולל משהו בראשו ולבו וכל קושיותיו נעלמו לנצח. הצדיק אפילו לא דבר איתו, אך שלש מילים מתפילתו פתרו לתמיד את מצוקת החסיד [לא מסופר כיצד ידע החסיד שהפעם יחזיק מעמד, אך "לב יודע מרת נפשו", וכנראה יודע גם לחוש את הרפואה השלמה].

בלי שהיות עזב החסיד את בית המדרש, נסע בחזרה לרבנו אדמו"ר הזקן, נכנס ליחידות ושאל: מדוע שלש מילים שלא הופנו אלי, הועילו לי יותר משלושה מאמרי חסידות מיוחדים? אמר לו אדמו"ר הזקן, בניגון כדרכו, "כי מציון תצא תורה ודבר הוי' מירושלים". שני סוגי צדיקים ישנם: צדיק אחד שנקרא "ציון", וכל מה שפועל הוא על ידי התורה שהוא אומר [ובכך רמז על עצמו], אבל יש צדיק אחר שהוא פועל רק ב"דבר ה'", באיזה 'ווארט' שיש בו עוצמה אלוקית, אך אינו תורה [וכזה הוא רבי שלמה מקרלין]. בשביל זה צריך הצדיק להיות "ירושלים", שלמות היראה.

אחד מחשובי חסידי אדמו"ר הזקן סבל ממחשבות זרות שהטרידו את דעתו, בפרט בענייני אמונה [לפי ערך אותו חסיד, שהיה כנראה אדם גדול]. הלך החסיד אל רבו ופרש לפניו ביחידות את קשייו, והרבי הואיל לומר לפניו ביחידות מאמר חסידות, זכות השמורה רק לגדולי החסידים. המאמר יישב לחסיד את הראש, אך לא לאורך זמן. כעבור כמה חדשים חזרו הלבטים להציק והחסיד חזר אל הרבי. שוב הקדיש לו הרבי את כל כולו, ואמר בפניו מאמר נוסף – שאף הוא הועיל לזמן קצר. בפעם השלישית, הגיע החסיד אל הרבי לשמוע מפיו מאמר, אך כאשר צצו שוב מחשבות מעיקות לאחר מחצית השנה, החליט לנסוע אל רבי שלמה מקרלין, שפעל בסמיכות למקומו של האדמו"ר הזקן [מעשה לא שגרתו לחסיד חב"ד]. הגיע החסיד לקרלין בשעת בוקר, נכנס לבית המדרש, וראה את רבי שלמה מקרלין מניח תפילין לפני תפילת שחרית. בעת קשירת רצועת התפילין על האצבע יש הנוהגים לומר

לימוד התורה, המתחדשת על ידי 'משה רבינו שבכל דור', ולא מהפך חד פעמי של מלאך. אך ישנה מעלה גדולה ב"דבר הוי'", הדיבור הקצר המנכיח את ה' בהירות וחושף את נשמת הצדיק כולה דרך מילותיו. בניגוד לתורה, שיכולה להיתפס כנפרדת מנותנה, דבר הוי' קרוי על שמו בלי מסכים וכיסויים.

כדי להגיע למדרגה זו נצרכת יראה שלמה ואמיתית, יראה הרואה למולה את האין סוף בתוך העולם המבלבל. עם זאת, אף שהיראה היא רגש, הקשר בינה לבין התורה השכלית גדול מכפי שנדמה.

האמונה כשלעצמה נעלמת לגמרי ממודעות האדם, ויש צורך לגלות אותה בתוך הנפש. זאת עושה החכמה, ההופכת את החוויה החמקמקה להנחת יסוד מובחנת. החסיד נתקל בקושי לעבור את התהליך הזה, ולכן חווה ספקות באמונה. האדמו"ר הזקן ניסה לעורר זאת באמצעות היבט אחד של החכמה ודרש בפניו דרושים עמוקים. רבי שלמה מקרלין לעומתו, נאחז ביראה שחוויה כזו מעוררת, ובאמצעותה ניסח במילים קצרות את אותה הנחת יסוד.

באומרו "וארשתוך לי באמונה" רומז רבי שלמה לחסיד: הנח לניסיונות להוכיח את אמונתך, והיקשר בה כפי שכלה נקשרת בחתנה. זוג המחליט להנשא לא עושה זאת לאחר שבדק את כל האפשרויות האחרות, ואם תהרהר הכלה תחת חופתה בכל אלה שלא נישאה להם, מצבם יהיה עגום... הביטחון בבחירה מגיע רק לאחר ההסכמה להשליך את הספקות, ולא לאחר חיטוט בהם (שלא יגמר לעולם).

לכאורה, הסיפור מסתיים כאן. אך כל שדכן יודע, שלאחר החופה מגיעים החיים עצמם. רק אז נקשרים בני הזוג זה לזו בקשר חדש, של היכרות עמוקה וחיבור פנימי. שלב זה מתבטא בסיומו של הפסוק: "וידעת את ה'", וזאת קיבל החסיד דווקא לאחר חזרתו אל האדמו"ר הזקן. ברגע ששוחרר מנטל ההתלבטות, סייעה לו התורה לממש את החלטתו בפועל.

שני הצדיקים והחסיד מתגלים כאן בתפארתם: אדמו"ר הזקן באהבה ובתשומת הלב, רבי שלמה מקרלין באמונה בוערת המכלה קָרַע את הספקות, והחסיד עצמו בנכונות לסטות מהמקובל אך להישאר חסיד נאמן לרבו. דבר זה כשלעצמו מפליא. החסיד קיבל לכאורה הוכחה שדרכו של רבו אינה מועילה לו, אך מיד חוזר אליו לאחר שקיבל את מבוקשו בבימ"ד אחר. מדוע אינו מתעכב לרגע, לפחות בכדי לדבר עם הצדיק שחילץ אותו ממצוקתו? אלא שזהו בדיוק אופיו של חסיד חב"ד, היודע להבחין בין מקרה פרטי לבין העניין בכללותו. גם אם מעניין אותו להבין מה קרה כאן, את עצם התקשרותו לרבו והאמונה בתורתו הוא אינו זונח בכהוא זה. לדידו, תורת רבו מיטיבה יותר מכל, להעלות את העולם כולו לה', וגם אם חסר לו דבר מה חיוי בכללם עדיין שייכים לשם. כך אנו זוכים להבנה מיוחדת אודות דרכיהם השונות של שני הצדיקים, בעל התורה ובעל היראה ('ציון' ו'ירושלים' בלשון אדמו"ר הזקן). להשפעת התורה, מסתבר, יש תאריך תפוגה. כשם שהאדם אינו יכול להתבטל מלימוד התורה על סמך לימודיו בימי ילדותו, כך אין החסיד מסוגל להתחיות יותר מחצי שנה מכח מאמר אחד בלא להוסיף ולחדש בו לאור מצבו העכשוי. צדיקים שעניינם תורה תובעים התחדשות מתמדת, דבר שהיה כנראה למעלה מכוחותיו של אותו חסיד.

לעומת בעלי התורה המשתנים תמיד, ישנם צדיקים הדומים יותר למלאכים. עבודתם קבועה ונצחית, והם אינם מתבלבלים מספקות באמונה. התורה בעיניהם היא הארה חד פעמית, המספיקה להם לחיים שלמים. התחדשות התורה היא תוספת גיוון ועניין מבחינתם (כפי שהמלאכים מתעניינים בתורתם של דדי מטה), אך היא איננה עיקר החיים. צדיק כזה יכול לקבוע בנפש, בשלש מילים, יתד מוצקה של אמונה שאינה תלויה בשינויים שעובר האדם. אמנם עבור חסיד חב"ד הדרך העיקרית היא

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

תחומי החיים). בשלב מסוים, אחרי עוד עיכוב בשליחות, נפלה עלי מרה שחורה וחשבתי שאולי כל הקשיים מעידים שאיננו בכיוון הנכון וה' רוצה שנעסוק בענין אחר. כששאלתי על זה באג"ק, המענה שקבלתי הוא שעם ישראל בכלל וחסידים בפרט, מורגלים בעליות וירידות ואין מה להתרגש מכך, רק להיות מרוכז בשליחות.

מענה:

ברכת הצלחה רבה בשליחות! הכלל – כל פעם צריך ירידה קטנה לצורך עליה גדולה, נמצא שכל פעם הירידה-קטנה היא סימן טוב לעליה שתבוא תכף [ולא רק שאין מה להתפעל מהירידה אלא שיש לשמוח]. לפעמים, אם זוכים, הירידה-קטנה – נקודת האין – נבלעת בין העליות כך שלא מרגישים אותה כמציאות בפני עצמה כלל אלא כחלק מהעליה המתמדת. נא לדווח לעתים קרובות ובשורות טובות בכל.

שליחות מול הכנה

יש לי שתי אפשרויות בעבודת החינוכית: לעבוד במוסד קרוב לביתי, שאינו חסידי בדווקא, או לעבוד רחוק יותר במוסד שאני מזדהה לגמרי עם הקו שלו. אשמח לעצת הרב.

מענה:

אם תוכל להיות שליח שמפיץ במוסד הקרוב את דברי החסידות – לכתחילה, באופן חופשי, בלי הסוואה והסתתרות – טוב לעשות זאת, ויש בכך גם מעלה של שליחות. אם אתה עדיין צריך להתעצם עם התכנים של החסידות, כדאי שקודם תעבוד במוסד עם עוד אנשים שעוסקים בכך – כדי להיות מוכן, אם ירצה ה', לשליחות עוד יותר מאתגרת.

< עדכון

מאז המעבר לשליחות החדשה, חוינו עליות וירידות רבות, בכל שבועיים היה אתגר חדש (בכל

לא מספיק ללמוד

מאז שהתחתנתי אני מרגיש שאין לי מספיק זמן ללמוד מעבר ללימודים הקבועים שלי. חסר לי הרבה רקע בחסידות ויש הרבה ספרים ומאמרים שהייתי רוצה ללמוד, אבל אני לא מוצא את הזמן. אפילו את גליון 'נפלאות' אני בקושי מצליח ללמוד בשבת. הספר האחרון שהתחלתי ללמוד הוא 'דרך מצותיך', אבל גם בזה לא הצלחתי להתמיד. אשמח לעצת הרב.

מענה:

חז"ל לימדונו ש"תפסת מרובה לא תפסת". עליך למצוא חבורתא קבועה בספר אחד – בשעה קבועה – ולהתמיד בו. אם התחלת את דרך מצותיך – זו אפשרות טובה מאוד. אם תעמוד בזה וגם תצליח לקרוא כל שבוע "נפלאות" מכריכה לכריכה – זה מושלם!

רמז בפרשה

חתמטיקה בפרשת השבוע | רבות בנות עשו חיל

הקדמי (לשון "קדמוני") של **צִלְפָּחַד אִיּוֹב** שווה 900 או **ל** ברבוע, סוד ה"לב היהודי".

ראשי תבות **צִלְפָּחַד אִיּוֹב צא** שהוא משולש 13. 91 הוא גם הפירמידה המרובעת של 6, דהיינו סכום הריבועים מ-1 עד 6 ברבוע. שאר האותיות שוות 140 (שנות איוב הנזכרות אחרי שהוליד את בנותיו) שהוא גם הפירמידה המרובעת של 7. יוצא אם כן שסכום של שתי פירמידות מרובעות שווה למספר משולש:

$$\sum_{i=1}^n i^2 + \sum_{i=1}^n i = \Delta_{2n+1}$$

זו למעשה תופעה מאד נדירה כיוון שישנן רק עוד שתי שלשות (0, 1, 1) ו-(1, 2, 3) שתתנהגו תוצאה דומה (ראו סדרה A309009 ב-oeis.org).

בנות צלפחד הן **מַחֲלָה נַעֲמָה חַגְלָה מִלְכָּה תִרְצָה** וערך שמותן עולה 1044 או 29 פעמים **6** (וכן **חַגְלָה** ועוד **חַגְלָה** ברבוע פרטי). שמות בנות איוב **יְמִימָה קְצִיעָה קָרְן הַפּוּז** וערך שמותן עולה 841 או **29** שהוא גם השראה של **21** (21^2) ועוד **20**). ביחד שמותיהן עולים 1885 ששווה **אֲדִנִי** (שם המלכות, אשה, שתעלה לעתיד לבוא) פעמים 29 (כאשר 29 שווה **אֲדִנִי** במספר סדורי). בשמות 8 הבנות 36 אותיות, אותן ניתן לצייר כמשולש 8 (וכרובע של 6). כשנוסיף

את אותיות **צִלְפָּחַד אִיּוֹב** תתווספה 9 אותיות ובסך הכל 45 (**אָדָם** או **מָה**) אותיות אותן ניתן לצייר כמשולש של 9. השלמת צלפחד איוב

רח הבנות נראית יפה שכן ערך כולם יחד 2116 שהוא מספר רבוע: 46^2 ששווה 4 פעמים **תַעֲנוּג** (**חִיָּה־חֲדָנָה** ברבוע!) והנה, 46 הוא ערך **חַגְלָה**, היא הכלל־השרש של הכל, לשון: **חַג לָהּ**.

פרשתנו מספרת על ה בנות צלפחד החכמות שזכו לחדש הלכה בתורה ביחס לבת היורשת את אביה. בנותיו האחרונות של איוב מקבילות לבנות צלפחד. עליהן נאמר, "והוי' בָּרַךְ אֶת אֶחָרִית אִיּוֹב מֵרֵאשִׁיתוֹ... וַיְהִי לוֹ שִׁבְעָנָה בָּנִים וְשְׁלוֹשׁ בָּנוֹת. וַיִּקְרָא שֵׁם הָאֶחָת יְמִימָה וְשֵׁם הַשְּׁנַיִת קְצִיעָה וְשֵׁם הַשְּׁלִישִׁית קָרְן הַפּוּז. וְלֹא נִמְצָא נָשִׁים יְפוֹת כְּבָנוֹת אִיּוֹב בְּכָל הָאָרֶץ וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ אֶחְיָהֶם. וַיְחִי אִיּוֹב אֶחָרִי זֹאת מֵאָה וָאַרְבָּעִים שָׁנָה..." (איוב מב, יד-טז). כמו ה בנות צלפחד, גם ג בנות איוב ירשו אותו. ה רג הם חתך הזהב של **ח**, לפי סדרת מספרי אהבה (1, 1, 2, 3, 5, 8 וכו').

בנות איוב היו כמו מוחין (ג"ד) לאחיהן (ז"ת) והן מסמלות את עלית הנוקבא לעתיד לבוא. בנות צלפחד גם הן קשורות עם גילוי שער ה'ן, שער החמישיים של הבינה, הרמוז באות ו רבתי של "מִשְׁפָּט" (במדבר כז, ה) אותו השיגו בחייהן, מה שלא השיג משה אלא בשעת הסתלקותו. שער הנון נקרא גם "היובל הגדול" והוא סוד הנחלה ("טובה חכמה עם נחלה").

והנה, בצִלְפָּחַד וְאִיּוֹב 9 אותיות ואפשר לציירן בצורת הרבוע של 3. פנות הרבוע, **צפויב** עולות 182 או **יעקב** שהוא 7 פעמים **הוי'**. לבד מהפנות, שאר האותיות עולות 49 או 7 ברבוע.

צִלְפָּחַד אִיּוֹב ביחד משלימים ל-231, **רלא** שערים (כמו **נ** שערי בינה) של בחינת קדמון (ראו שער היחוד לאדה"א פרק י והלאה) עליו נאמר "שְׁעַר בְּעֲצָמוֹ בְּכַח" ועל פי הפסוק, "נִנְדָע בְּשַׁעְרִים בְּעֵלָה גו'" (משלי לא, כג) ודוקא כשהוא נקרא "בְּעֵלָה" כמו, "אֲשֶׁת חֵיל עֲטַרְת בְּעֵלָה" (שם יב, ד). 231 הוא גם **אָהִיָה** (שם הבינה) במשולש. חלק

אך בגאון וחסד

דרכים נוספות. הדרך השנייה לעריכת החלקה היא "על פי ה". כיצד יודעים? פשוט שואלים באורים ותמים ומקבלים את תשובתו הישירה של ה'. כמובן, לא כל אחד יכול לדעת את דעתו של ה' בענין. הדבר מסור לכהן הגדול שחשן המשפט נתון על לבו, וההארה שהוא מקבל דרך אותיות אבני החשן היא של רוח הקדוש. הדרך השלישית, והפלאית ביותר, היא הטלת גורל – "אך בגורל יחלק את הארץ". כמו בהגדרות שאנו מכירים, מוציא משה רבינו בכל פעם שני פתקים מתוך שתי ערמות שונות, ערמה אחת עם שמות השבטים והשנייה עם תאור אזור מסים בארץ, ומתאימים בין הפתקים שעלו.

פצרכים פלונות

לשם מה יש צורך במגוון דרכי חלקה? האם אין כאן כפילות מיותרת? נשים לב להבדל בין שתי הדרכים

עם ישראל עומד להפנס לארץ, להלחם בעמים היושבים בה ולרשת אותה לנחלה. מי שכבר למד את ספר יהושע יודע, שמלחמות כבוש הארץ מידי עמי כנען ארכו שבע שנים וחלקתה לשבטים עוד שבע שנים נוספות. עוד לפני שהכל מתחיל, כבר במדבה, אנו מקבלים את ההנחיות כיצד עלינו לבצע בבוא העת את חלקת הארץ לשבטים.

בטלת גורל, רוח פקדל, לנח ילך
על פי ההנחיות המובאות בפרשה שלנו מתבצעת החלקה בשלש דרכים שונות:

הדרך הראשונה לחלקה היא על פי **השכל הישר** – "לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעט נחלתו". ההגיון אומה, ששבט גדול יקבל בארץ נחלה גדולה ואלו שבט שמספר אנשיו קטן יקבל נחלה קטנה בהתאם למספר האנשים. אבל בפרשה שלנו כתובות עוד שתי

לדמות כאלו תוצאות הגורל הם יד המקרה בלבד. כמובן שאין מקרה, ולכן קבלת התוצאות מעוררת לי את האמונה הפשוטה בה, למעלה מכל הגיון. אני הולך אחריו 'על עור'.

דְּבַרְכֵנוּ דְּאֵרֵי בְּקוֹלוֹ

הכניסה לארץ ישראל מתוך המדבר אינה ספור מהעבר בלבד. הבעל שם טוב מלמד אותנו כי התורה נצחית, וכל מה שנאמר בה נכון בכל זמן ואצל כל יהודי. הכניסה לארץ היא בעצם הכניסה של יהודי לעבודת ה'. ארץ מזכירה לי את הרצון, מי שבעקבותיו אני עושה כל דבר. כניסה לארץ הקדש היא הכניסה אל הרצונות הקדושים שלי.

כדי להכניס לארץ עלי להלחם תחלה במדות הרעות שנמצאות אצלי ולגרשן ממני. שבעת עמי כנען הקדומים הם שבעה סוגים שונים של תכונות רעות שעלי לבער מקרבי. למשל, העם החתי מזכיר לי מישהו חזק שמפיל את חמתו על החלשים שסביבו, וזו מדה אכזרית ורעה שעלי להכניע. לאחר שמגיע היהודי אל המנוחה ואל הנחלה מגיע שלב החלקה לנחלות. כפי שמקבל כל שבט את חלקו המיוחד לו בארץ כך מקבל יהודי את שליחותו המיוחדת בעולם בהתאם לתכונותיו ולכשרונותיו. עבודת ה' של יהודי מתחלקת גם היא לשלש דרכים, הבנויות אחת על גבי השנייה: השלב הראשון הוא האמונה

הראשונות: הדרך הראשונה מבססת על ההגיון והשכל הישר, וגם ללא הצווי הייתי חושב על דרך חלקה כזו. לעמת זאת, בדרך השנייה אני פונה לשאל את ה' והוא זה שמכתיב לי את התשובה. ככל לא בטוח שבעצמי הייתי מגיע לאותה תוצאה. תקשור באמצעות אותיות אבני החשן בהחלט אינו מבסס על ההגיון שלי. ובכל זאת, מסתבר שגם לכהן יש חלק בקבלת התשובה. התשובה מגיעה אליו בהשראת רוח הקדש, וזו קשורה עם האישיות המיוחדת שלו. התשובה מתישבת על לבו.

מה הפונה? רוח הקדש, כזו ששורה על הכהן השואל באורים ותמים, אינה זהה עם הנבואה שרואה הנביא בחזון. רוח הקדש היא השראה של מסרים רוחניים שבאים מלמעלה, אבל הם נקלטים בחושיו של מי שזכה לה. בלשון ימינו קוראים לכו 'הפנמה' – הדברים חודרים ונכנסים לתוכו פנימה. למשל, כאשר משעשע שמשון את האריה וקורעו כגדי נאמר עליו "ותצלח עליו רוח ה'". כלומר, רוח הקדש שלו התבטאה ברוח גבורה פלאית ששרתה עליו.

לעמת שתי הדרכים הראשונות, חלקת הארץ על פי גורל היא כבר משהו אחר לגמרי. זו חלקה שאינה נתפסת ככל בהגיון. הבטוי הוא 'להפיל גורל' משום שתוצאות ההגלה נדמים לי כאלו נפלו עלי מלמעלה, בלי שום הגיון, למעלה מטעם ודעת. אני עלול

הבאת הדברים לידי מעשה, בפעל
ממש. כאן נדרש האדם לתכנן את
מעשיו ולכן היא מתאימה עם חלקת
הארץ על פי השכל הישר – "לרב
תרבה... ולמעט תמעט..."

שנזכה לרשת את הארץ בגשמיות
וברוחניות! שבת שלום ומברך!
5'

הפשוטה בה', 'על ענר', וההתקשרות
אליו למעלה מכל הגיון. "אך בגודל
יחלק" היא הבסיס לעבודת ה'. בשלב
הבא מעורר יהודי את ההזדהות עם ה',
והיא בטווי לחלקת הארץ "על פי ה'",
ברוח הקדש. אני מרגיש את הקרבה
אליו, מפנים אותה והדבר פועל עלי
לתקן את מדותי. השלב הסופי הוא

לאמת פלאוץ:

מהן שלש הדרכים לחלקת הארץ לנחלות? איזו עבודת ה' מסמלת כל אחת מהדרכים?

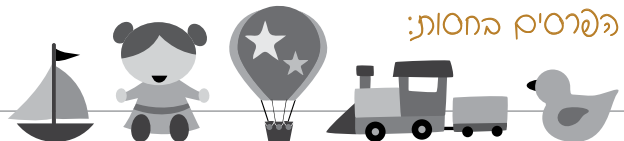
בין הפותרים נכונה יגרל משחק קפסה. תשובות יש לשלח לדא"ל

maosime@gmail.com או בטלפון 079-921452 עד יום ב' הקרוב.

הזוכים מגיליון חקת: יהודה צוריאל, אלעד מגיליון בלק: גבריאל מדר

צעצועי רוזנפלד

יפו 34 ירושלים | טלפקס 02-6240854

פטרסיק בחסות:

תאריך לועזי

הוא הביטוי הראשוני, ואולי העיקרי לשליטת התרבות הזרה, משום שמסגרת החיים האנושית מתחילה מהזמן (הנברא הראשון, אפילו לפני ממד המקום). לכן, כדי להגיע לעצמאות מדינית ותרבותית, חשוב עד מאד לאמץ את התאריך העברי (וכרמו הידוע: **בראשית** בגימטריא **תאריך עברי**). עם ישראל מתחיל לחשב את הזמן מלידת־בריאת אדם הראשון, בעוד הלוח הלועזי מתיימר לקבוע 'התחלה חדשה' בלידת אותו האיש, ולכאורה כל שימוש בתאריך הלועזי מחזק אותה תרבות גויית (גם אם באופן לא־מודע). אם כן, האם מותר לאזכר בכלל את התאריך הלועזי?

כשהרבי מקלויזנבורג זצ"ל רשם המחאה עם תאריך לועזי, הוא הוסיף אחריו **ללד"ע** – ללידת רבי עקיבא. הקדוש ברוך הוא מקדים רפואה למכה – בשנת אפס למנין הלועזי, שנה לפני לידתו האמתית של אותו האיש, נולד רבי עקיבא. רבי עקיבא, שהוא בעצמו בן גרים, מצאצאי עשו, הוא עמוד התורה שבעל פה – הכח להתמודד עם דת־השקר שיצאה מאותו האיש שהלעיג על דברי חכמים. כשמשתמשים בתאריך הלועזי מתוך הכוונה הזו – באופן מוצהר וגלוי – יש בכך קריאת־תשובה לאומות העולם ולהחזרת השליטה בתרבות העולמית לעם ישראל.

הרב גינזבורג שליט"א מדגיש בשנים האחרונות כי ככל שמתקרבים לגאולה העולם מוכן יותר לגילוי תורת אמת, ומעם ישראל – שעצמיותו הולכת ומתגלה – נדרש להאיר את אור התורה לעולם כולו, ולקרוא לאנושות כולה לעבוד את ה' "שכם אחד". השיעור המרכזי בחוברת השבוע עוסק בנושא זה – מתוך נגיעה בנושא התאריך ובכלל בעבודה של "שמאל דוחה וימין מקרבת" ביחס לעשו ותרבותו.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון

079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

